درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեանցխան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղր.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրն.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամը փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ծրարական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՅԵՐԸ

Պ. Կ. Ս.ի թուրքերէն նամակը զոր հրատարակեցինք անցեալ օր, շատ աղուոր գաղափար մը կազմել կու տայ այն ազգայիններուն վրայ որոնք այս պահուս Բարիզ կը բնակին: Այն բազմաթիւ անձնաւորութիւններէն՝ որոնց տեղ բանած էին այդ նամակին մէջ, շատերը տխուր դերասանները կը ներկայացնէին բարոյական անկման մը՝ որուն մէջ կը տապլտկին արդէն բովանդակ Եւրոպայի հայ գաղութները, ու մասնաւորապէս Բարիզինը որ ինքնին բաւական ստուար թուով, գրեթէ 1200ի չափ Հայեր ունի իր մէջ: Ասկէ առաջ, եւրոպական ուրիշ կեդրոններէ հասած բազմաթիւ նամակներ՝ որոնք օրը օրին հրատարակուած են տեղական մամուլին մէջ, պէտք եղածէն աւելի ներկայացուցած են մեզի այդ բարոյական անկումը, որ շատ ցաւալի դժբաղդութեամբ մը երթալով ա՛լ աւելի կը շեշտուի: Այդ նամակներէն է որ տեղեկացանք Պուլկարիոյ Հայոց այն միլիոնատէր փեսուն վէճերուն, որոնց միջոցին յաճախ մէկ անձի համար ամբողջ դպրոց մը զոհ կ'երթար, և կամ մէկ մարդու մը քմահաճոյքին և սոսկութեան պատճառաւ ամբողջ համայնք մը իրար կ'անցնէր: Այդ նամակներէն է որ տեղեկացանք Ռումանահայոց միջեւ ծագող տեղացի-գաղթականի գժտուած հակառակութիւններուն, որոնց երեսէն միշտ դպրոցն ու եկեղեցին տուժեցին: Այդ նամակներէն է որ տեղեկացանք այն այպանելի անտարբերութեան՝ զոր Մանչէսթրի Հայերը կը տածեն իրենց լեզուին ու եկեղեցին համար, զաւակներնուն նոյն իսկ քիչ մը հայերէն սորվեցնելը զանց առնելով: Եւ միշտ այդ նամակները եղան եւրոպական միւս կեդրոններու մէջ ցրուած Հայերուն բարոյական անկումը ներկայացնող:

Բոլոր ասոնց մէջ ամէնէն ցաւալին այն է որ երբե՛ք լուրջ պատճառ մը չկայ այդ տխուր կացութեան. անմէջ, ուզէ վրայ քուն բերող խնդիրներ են որ այդ մարդիկը կը զբաղեցնեն, ու կը զբաղեցնեն ա՛յնչափ որ մեծամասնութիւնը իր ուսանողութեան ժամերը կը զոհէ աս ու ան թղթակցին, աս ու ան հաճոյականին և կամ եկեղեցականին օձիքը ձեռքէն չձգելու համար: Ցեղայ տեղի տղաքն կարենար. Ես ռուսահայ եմ, ես Թրքահայ եմ և կամ պարսկահայ: Ես սանկ զարգացում ունիմ, դուն սանկ քաղաքակրթուած ես, ան սանկ նրբացած է, ու ասկէ ի՛նչ որ կրնաք երեւակայել այս ծիծաղելիութեանց շարքին մէջ: Եւ այս այսպէս կը շարունակուի ամէն օր, հոգ չէ թէ դպրոցը,—եթէ ունին,—անխնամ, անկետ վիճակի մը մատնուի, հոգ չէ թէ եկեղեցին,—եթէ կայ,—վտանգուի իր ամէնէն նուիրական ու օրինաւոր շահերուն մէջ: Աւելցուցէք այս ամէնուն վրայ սա պարագան ալ թէ բոլոր առանցմով օտարներու աչքին լաւ օրինակ մը չէ պարզեր իր, և ան տաեն կրնաք սա մտածումը ամբողջ աչքի առջեւ ունենալ իր բովանդակ աղքատութեամբ ու աղտոտութեամբ:

* * *

Թերեւս մտածէք թէ այդ յոռութեանց հեղինակները աւելի տգէտ և անուսում դասակարգին պատկանող մարդիկն են, դաստիարակութենէ, կրթութենէ զուրկ անհատներ, անգիտակ իրենց պարտաւորութեանց, անգիտակ իրենց կացութեան՝ և անկարող իրենց տարրերին վնասակար հանգամանքը հասկնալու:

Կրնաք վստահ ըլլալ որ այդպէս չէ, և թէ միշտ զարգացած տարրն է որ բոլոր այդ գժձութեանց հեղինակ կը հանդիսանայ: Արդէն շարժը միշտ զարգացածներէն կը ծնի. դպրոցին ու եկեղեցւոյն շուրջը տգէտ մարդը շա՛տ քիչ անգամ «ասոր տղոց խնդիր մը կրնայ յուզել, և եթէ յուզէ՝ ալ, շատ առաջները չի տանիր զայն՝ մինչեւ այդ երկու նուիրական հաստատութեանց վնասելու աստիճան: Բայց երբ այդ խնդիրը զարգացած մը կողմէ յուզուի, կրնաք ապահով ըլլալ թէ ամէնէն աղտոտ, ամէնէն ստոր ու կործանարար համեմատութեանց պիտի հասնի, երեւակայելիք ամէնէն այպանելի վերջաւորութիւնը ունենալու համար:

Աս սանկ եղած է միշտ ո՛չ թէ միայն Եւրոպայի հայ գաղութներուն մէջ, հապա նոյն իսկ հոս, ու գաւառներն ալ:

Այդ անպիտան ու վնասակար ընթացքը, ըլլայ տգէտին և կամ զարգացածին քով, բնականաբար միշտ չի դադրիր այպանելի ըլլալէ. բայց պէտք է ընդունիլ որ յանցանքին մեծագոյն մասը աւելի զարգացած տարրին վրայ կը ծանրանայ քան թէ տգէտին: Այդ տեսակ առթի մը մէջ տգէտը կրնայ իր տգիտութեան արդարացումը մէջտեղ դնել, բայց զարգացածը, այդ գրող կարդացող, այդ բարեկիրթ ու մտածող տարրը ի՞նչ արդարացում պիտի կարենայ ներկայացնել: Ցանցառը իր քով կը կրկնապատկուի, կ'առապատկուի, որովհետեւ ինք կարողութիւն ունի անոր հետեւանքներն ու վնասակարութիւնը տասնապատկելու գուշակելու, որովհետեւ ինք գոնէ գիտակցութիւնը ունի ըրածին, ու եթէ ուզէ, կրնայ իր «ասոր խեղդել բոլոր այն առթիններուն մէջ՝ ուր իրեններէն շատ աւելի մեծ ու նուիրական եղող դպրոցի ու եկեղեցիի շահեր կը վտանգուին:

Եւ յետոյ, ինք իր զարգացմամբ, ինք իր կրթութեամբ միշտ պէտք է օրինակ մը ըլլայ անուս տարրին: Ինք չէ՞ որ անոր պիտի նայի, հապա ան իրեն: Ու երբ ինքն է որ այդ ագիզութեանց ծնունդ կու տայ, ու երբ ի՛նքն է որ այդ ագիզութիւններով կը զբաղի, միւսը ի՞նչ չընէր:

Վերադառնալով Բարիզի Հայերուն, ամէն տեղէ աւելի անոնց մէջ է որ զարգացածները բարոյական անկման տխուր գործունէութիւնը կը գտնան: Ձեմ կարծեր որ այս ըսածս ապացուցանելու համար փաստի պէտք ունենանք: Տեղական մամուլը գրեթէ միշտ չլռած է այս պարագան, և մինչեւ հիմա ըսուածներուն վրայ Պ. Կ. Ս. ալ հետեւեալ հատուածը աւելցնելու պէտք տեսած էր իր վերջին յղումով.— «Ուսեալ դասակարգի անձեր որ պէտք տեսած էին ուրիշներու լաւ օրինակ հանդիսանալ բարոյական մեծութեան և ազնիւ զգացմանց տեսակէտով, կարծես թէ դիտմամբ կը մըցին իրար ըդդելելու, իրար հարուածելու, իրար վատահամբաւելու, որով ծաղր ու ծանակ դարձած են մինչեւ իսկ օտարներու աչքին: Ասիկա ցոյց կու տայ որ այդ անձերը թէեւ մաքերնին մշակած են, սակայն սրտերնին կրթուած ու ազնուացած չէ»:— Պատկերը շատ տգեղ ու ցաւալի է, անանկ չէ՞: Մանաւանդ որ «ասոր սառոտ խնդիրներէ դուրս ո՛ եւ է լուրջ պատճառ մըն ալ չկայ որ այդպէս ըլլան. մարդ երբեք չի բարձրանար մէկը հարուածելով, մէկը վատահամբաւել փորձելով. ընդհակառակը, ատիկա կրնայ նոյն իսկ պատճառ մը ըլլալ որ զինքը այպանեն, զինքը մեղադրեն, որչափ ատեն որ անպիտան «ասոր մը շուրջը դառնայ խնդիրը:

Միւս կողմէ, երեւակայելիք ամէնէն տգեղ բաներէն մէկն է այն «ես զարգացած եմ, դուն զարգացած չես»ի կռիւը՝ զոր Բարիզի Հայերը առաջ կը տանին իրենց մէջ, և զոր Պ. Կ. Ս. յիշատակած էր իր յղումին մէջ: Իրական արժանիքները բնաւ պէտք չունին փողի ու թմբուկի. գործերն են որ արժանիքը կը ցոլացնեն, ու կը ցոլացնեն այնչա՛փ աղուոր՝ որչափ չպիտի կրնար ընել ոչ մէկ փող կամ թմբուկ: Միեւնոյն բանը նաեւ «ես տաճկահայ եմ, դուն ռուսահայ»ի կոտոշաւոր հակառակութեանց համար: Արժանիք, կարողութիւն, նկարագրի գեղեցկութիւն, առաքինութիւն, բոլոր ասոնք տեղ չեն նայիր. ամէնէն յետին համայնքը կրնայ նո՛յնչափ օրինակելի մարդիկ արտադրել՝ որչափ որ պիտի կարենար արտադրել ամէնէն քաղաքակրթուած կեդրոնը: Ուրիշ կերպով, ամէնէն զարգացած միջավայրը կրնայ ունենալ նո՛յնչափ ողորմելի մարդիկ, որչափ որ պիտի կարենար ունենալ ամէնէն աղքատ համայնքը:

Բարիզի պէս տեղ մը այս աղտոտութիւններով զբաղիլը մեզի շա՛տ աւելի հրէշային կ'երեւայ: Որովհետեւ հոն ո՛չ թէ միայն դպրոցի ու եկեղեցիի հանգամանքը ունեցող շահեր կան, հապա կայ ահագին թուով ուսանողութիւն մը ընդհանրապէս անփորձ ու դիւրաւ ազդուող բաղկացած, որուն կրնան դէշ օրինակ ըլլալ այդ սին հակառակութիւններն ու վէճերը:

Անոնք որ տառապանքով կ'ուղղեն իրենց ժամանակը, գոնէ ուսանողութիւնը՝ աչքի առջեւ բերեն, նոր գժձութեան մը անձնատուր ըլլալէ առաջ:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 6 Հոկտ. 901

Անուրանալի ճշմարտութիւն մըն է թէ աշխարհի փոխադրութեան կանոնաւորութիւնը, արագութիւնը և մանաւանդ աժանութիւնը ամէնէն զօրաւոր ու գլխաւոր զսպանակներն են վաճառականութեան ու ճարտարարուեստի: Դարերու ընթացքին մէջ իրագործուած, թէեւ յամրօրէն, սակայն վերջապէս իրական բարեփոխումներ փոխադրութեան պայմաններուն մէջ, շոգեշարժ մեքենաներու և ելեքտրական գիւտերու միացած՝ անհաւնօրէն օգնած են վաճառականութեան ստացած ներկայ աշխարհածաւալ ընդարձակման: Աւելորդ է ըսել թէ աշխարհի ամէնէն հարուստ ու բազդաւոր երկիրները չպիտի կրնային երբեք հասնիլ իրենց ներկայ նախանձելի վիճակին, առանց երկաթուղիի առատ ու անհամար գծերու հաստատման: Երկաթուղիին արագ ու անհամեմատ աժան փոխադրութեան միջոցաւ է որ երկրագործը արժանի աշխատութեան արդիւնք եղող իր բերքերը կրնայ մէկ քանի ժամէն հարիւրաւոր մղոններ հեռու գտնուող նաւահանգիստ մը փոխադրելով՝ յաճախորդներ գտնել վաճառել գնով, երկաթուղիին և հսկայ շոգենաւերու միջոցաւ է որ գործարանատէրը կրնայ իր արտադրած զանազան ապրանքները ղրկել աշխարհի չորս ծայրերը, հազարաւոր մղոններ հեռու գտնուող քաղաքներ:

Օսմ. Կայս. կառավարութիւնը ջանադիր Թուրքիոյ երկրագործութեան ու վաճառականութեան յառաջդիմութեան և հետեւաբար երկրին նիւթական բարգաւաճման՝ ջանք չէ խնայած երկաթուղիներու զանազան նոր գծերու հաստատման, որոնց մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք դեր-հիւպատոս Պ. Սարքիս վերջերս անգլիական կառավարութեան ղրկած տեղեկագրէն, ի մասին Կ. Պոլսոյ վաճառականութեան:

Զանազան սեղանաւորական խումբերու միջեւ տիրող երկարատեւ մրցումներէ յետոյ՝ Հայտար Փաշա-Իզմիտի գիծը անցաւ գերմանական սեղանաւորներու ձեռքը, որոնց գլուխը կը գտնուի Պէրլինի Տոյչէ պանգան, և որ շատ յաջողութեամբ երկարեցաւ մինչեւ ի Էսկիշէհր, Էնկիւրի արեւելքի կողմէն և դէպ ի Քոնիա՝ հարաւի կողմէն, և որ հիմա կը ճանչցուի «Անատոլուի երկաթուղի» անունով:

Հայտար Փաշայի նաւահանգիստը ծովուն դէմ իր անպատսպար վիճակին բերմամբ շատ նպաստաւոր հանգամանք մը չէ ներկայացներ ապրանքներու ներածման ու արտածման գործին մէջ, սակայն երկաթուղիի Ընկերութիւնը սկսած է այժմ նաւահանգստի զանազան շինութեանց ընդարձակ ծրագրի մը գործադրութեան, որուն աւարտումէն յետոյ և ժամանակին ընթացքին հետ Հայտար Փաշան հաւանաբար պիտի ըլլայ Փոքր Ասիոյ գլխաւոր նաւահանգիստը:

Ցիշեալ երկաթուղիի Ընկերութիւնը այս անհրաժեշտ շինութիւններով միայն չէ բաւականացած, այլ երկաթուղիին հասոյթները աճեցնելու նպատակաւ դիմած է այն տեսակ միջոցներու՝ որոնք երկրին հողագործներուն յառաջդիմութեան մեծ սատար մը ըլլալու հանգամանքը ունենալէ զատ, փայլուն կերպով կ'ապացուցանեն ընկերութեան վարիչներուն անժխտելի գործնականութիւնը: Արդարութեամբ պէտք է յանձն առնել Արեւելքի ընթերցողները թէ Անատոլուի երկաթուղիի ընկերութիւնը ո՛չ միայն կը ջանայ երկրագործ գիւղացիներու ճանչցնել երկրագործական գործիքներու նոր գիւտերը և անոնց անհուն օգտակարութիւնները, այլ նաեւ կը հայթայթէ այդ գործիքները յէլէկլերներուն՝ ապագայ վճարումներու փոխարէն, և ասկէ զատ ամէն տեսակ դիւրութիւններ տալու վրայ է սերմերու հայթայթման և գնումներու համար: Եւ այս նպատակաւ իսկ ներկայացուցիչներ հաստատած է Ընկերութիւնը Զօրաւի, Սուսկուրլիի, Եսզկարի, Քէլէչէրի, Կեսարիայ, Նէվշէհրի, Նիկտէի, Քարապունարի և Էրէկլիի մէջ: Այս ներկայացուցիչները գիւղացիներուն կը յանձնեն նաեւ վկայագիրներ զորս ի ձեռին ունեցողները մասնաւոր նպաստաւոր պայմաններ կ'ընդունին Ընկերութեան կողմէ:

Այս դրութիւնը, պէտք է խոստովանիլ թէ հրաշալիօրէն գործնական ու նպատակայարմար է երկրագործութեան յառաջդիմութեան և հետեւաբար Ընկերութեան հասոյթներուն աճման համար:

Սամսոնը երկաթուղիի գծով մը Սըվազի միացնելու ծրագիր մը եւս կայ որ ստացած ըլլալով իր վերջնական ձեւը, գործադրութեան դրուած չէ տակաւին: Սեվազ ըլլալով մասնաւորապէս ցորենի առատ բերք մը հայթայթող կեդրոն մը՝ աւելորդ է ըսել թէ այդ ապագայ գիծը իր անժխտելի օգուտները պիտի ունենայ:

Մուտանիա—Պրուսայի մէկ մեթր լայնքով գիծը գիտենք թէ վերջին քաղաքը կը միացնէ Մարմարային: Այդ գիծը մինչեւ Պիլէճիք երկարելու գաղափար մը թէեւ յղացուած է, սակայն հաւանական չի թուիր անոր իրականացումը մօտաւոր ապագային մէջ:

Իզմիր—Այտընի երկաթուղին միակ գիծն է Թուրքիոյ մէջ որ անգլիական դրամագլխով շինուած է և մինչեւ այսօր կը կառավարուի Անգլիացի վարիչներով և որ կը ճեղքէ բազմաթիւ վերջին ծայր բերրի դաշտեր: Այդ գծին մինչեւ այսօր ունեցած հասոյթները շատ պերճախօսօրէն կը հաստատեն իր գոյութիւնը: Եւ սակայն Անատոլուի երկաթուղին իր վերջին ճիւղաւորեալ ընդարձակումներով սկսաւ Իզմիր—Այտընի դէմ մըցիլ և այդ երկաթուղիի պայքարին մէջ ամէն առաւելութիւն առաջինին կողմէ ըլլալով՝ վերջինը կորսնցնելու վրայ է իր բազդաւոր հանգամանքը:

Իզմիրի երկրորդ երկաթուղին է Քասապայի գիծը՝ որ նախապէս անգլիացի դրամատէրներու ձեռքով շինուած ըլլալով՝ 1891ին անցաւ Պէլճիքացի դրամատէրի մը: Ալա—Շէհէր Աֆիոն—Քարահիսարի վերջին ընդարձակումը այնքան հասութաբեր չէ որ, զի 1900ի 11 ամիսներուն մէջ 24,882 ա.ոսկի գումար մը միայն հայթայթեց, և սակայն Քասապայէ Ալաշեհիրի գիծը և Սօմայի ճիւղը բաւական շահաւոր եղած է Ընկերութեան:

Ասոնցմէ զատ կան նաեւ Պէյրութ—Դամասկոս—Հօրան գիծը, Եաֆայի երկաթուղին և վերջապէս Հիճազի երկաթուղին որ շինուելու վրայ է:

ՊԱՅԸՐ

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ.— Գրեց ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴ.

(Շար. Տե՛ս օրուան թիւն եւ վերջ)

Հինգերորդ գլխուն մէջ Մուշեղ վարդապետ կը խօսի անձեռագործ պատկերներու մասին, որոնք Յիսուսի նկարը կը ներկայացնէին: Նշանաւոր են Եդեսիոյ Դաստառակը և Լատինաց Վերոնիքեան:

Ագդեի վարդապետութիւն կոչուած գրուածքի մը քանի մը տողերը հիմ կը կազմեն Եդեսական դաստառակին պատմութեան և միջին դարու բիւզանդական մատենագիրները այդ պատմութեան շուրջը կը հիւսեն զրոյցներու շարք մը, որ տաւելապէս կը կազմէ յոյն երեւակայութեան առասպելը: Գեր. Հեղինակը Եդեսական դաստառակի անվաւերութիւնը ապացուցանելու համար՝ ուրիշ բանաւոր տարբերութեանց հետ՝ վկայութեան կը կոչէ Եւսեբիոսի և Ֆրանսացի ուխտաւորուհիին (Pelerine franque) յիշատակարանները, որոնք իբր Դ. դարու քրիստոնեագիրներ, ո և է տեղեկութիւն չեն տար յիշեալ դարերու Եդեսական այդ կեղծ պաշտամունքին վրայ: Իսկ Վերոնիքեա պարզ բառ մը շփոթութիւն մըն է. vera icon (ճշմարիտ պատկեր) բառը եղած է դարեր վերջը Վերոնիքէա կնոջ մը անուն:

Վեցերորդ գլխուն մէջ մանրամասն կը խօսի պատկերամարտութեան և պատկերապաշտութեան մեծ կռուոյ կարեւորութեան վրայ: Պատկերները հետզհետէ գիւղակէս դիրք մը գրաւած էին յոյն կղերին ձեռքով իբր պաշտելութեան առարկայ. «Հեթանոսական կապաշտութիւնը տեղի տուած էր քրիստոնէական փետիշականութեան»:

Իսաւրացի Լեւոն կայսրը, յանդուգն անձ մը, իր հետ ունենալով կղերական դաս մը, սկսաւ ահալի կռիւ մը պատկերներուն դէմ՝ զորս եկեղեցիներէն վտարել տուաւ: Յոյն կղերը դիւրաւ տեղի չտուաւ: Իր որդին՝ Կոստանդին Կոփրոնիմոս աւելի առաջ մղուեցաւ. ժողովներ գումարուեցան պատկերներու ընդունելութեան, հակառակ կամ ի նպաստ. մին միւսը նզովեց անաթեմաներու ասբակով: Գրեթէ մէկդարեայ պայքարէ մը ետք այս աղմուկը ցնցեց բիւզանդական կայսրութիւնը՝ մէկ ծայրէն միւսը, մինչեւ որ Թէոտորա կայսրուհիին օրով պատկերապաշտ յոյն կղերը տարաւ իր յաղթանակը:

Եօթներորդ գլխուն մէջ կը խօսի Հռովմայ եկեղեցւոյն մէջ պատկերներու ունեցած դերին վրայ: Լատինական եկեղեցին աւելի բանաւոր և գթոյն ընթացք մը ունեցաւ պատկերներու նուիրուած յարգանքին կամ պաշտելութեան մէջ. որքան ալ Հռոմի աթոռին գահակալները երբեմն իրենց բողոքի աղաղակները միացուցին յոյն կղերին ճայներուն, սակայն երբեք չանկեցան բիւզանդական ծայրայեղ միտումը:

Ութերորդ և իններորդ գլուխներուն մէջ որոնք Մուշեղ վարդապետի աշխատութեան ամէնէն ինքնուրոյն մասը կը կազմեն, կը խօսի այն դերերուն յաջորդական փուլերուն վրայ՝ զոր ունեցաւ պատկերի պաշտամունքը Հայ. եկեղեցւոյն մէջ: Այս խիստ շահեկան մասը քիչ մը ընդարձակօրէն առաջ պիտի բերենք, հիմնական գաղափար մը կազմել տալու համար մեր ընթերցողներուն:

Նախաքրիստոնէական Հայերը գեղարուեստասէր ազգ մը չեղան. բոլոր տաճարներն ու պատկերները որոնք զարդարեցին Հայ Պանթէոնը, յունական ներածումներ էին լոկ: Քրիստոնէութիւնը այդ հեթանոսական արտադրութեններէն բան մը չփոխեց շատ դարեր:

Սրբենացի անուանի հասած անվաւեր գիրք մը (Պատ. Հայկ. Թ.) պատկերի սկզբնաւորութիւնը կ'ընծայէ Բարթուղիմէոս Առաքելոյն, որ իրեն հետ բերած ըլլայ Աստուածածնի պատկերը և Հոգեաց վանքը հիմնելով հոն զետեղած:

Մուշեղ վարդապետ այդ աւանդութեան անվաւերութիւնը կը հաստատէ ըսելով թէ Բարթուղիմէոս՝ իբրեւ Հրեայ՝ հակառակ պատկերի և նկարչութեան արուեստին, այդպիսի նորմուծման մը սկզբնաւորութիւնը պիտի չկրնար ընել. թող որ Աստուածածնի պատկերին կամ նմանն վերաբերեալ աւանդութիւնները, նոյնիսկ յունական և լատինական եկեղեցիներու մէջ, յետագայ դարերու ծնունդն են: Գեր. Հեղինակը առաջ կը մղէ իր ուսումնասիրութիւնը ապացուցանելու թէ «Հայերը պատկերներու համար հակոտ չեն եղած, և հայ եկեղեցին մերժած է պատկերները, առանց խառնուելու Պաւղիկեան և Թոնդրակեան պատկերամարտ և խաչամարտ աղանդներուն հետ: Այս մեր եկեղեցին համար պատուելի նշան մը եղաւ քրիստոնէութեան ծագումէն ի վեր:

Եւ հետզհետէ Անանիա Նարեկացիին տողերը առաջ կը բերուի. «Մեք նկարագրեմք զպատկեր Քրիստոսի և զառաքելոց և զմարգարէից և հայրերաց սրբոց և պատուեմք, այլ ոչ հրամայեմք պաշտել և ոգւոց ժողովրդոց տալ քան զկենդանի պատիւ և պաշտօն մատուցանել, զի մի ազգութեամբ գայթակղեալ ի կռապաշտութիւն անկանիցին»: Այս տողերը բովանդակ հայ եկեղեցւոյն մտածումը կը ցոլացնեն կարկառուն կերպով:

Մուշեղ վարդապետ մատենագրական և պատմական վկայութիւններով կ'ապացուցանէ թէ ԺԲ. դարէն առաջ հայ եկեղեցիին մէջ միայն Քրիստոսի պատկերն էր որ պատուոյ առարկայ նկատուած էր, և անկէ յետոյ միայն առաքեալներու և սուրբերու պատկերները յանձնուած են մեր մէջ: Այս առթիւ լուսաբանութեան կը վկայեն Վահանիկ կաթողիկոսի հրամանագիր պատգամն, Խաչիկ կաթողիկոսի (Ժ. դար) Սեբաստիոյ մետրոպոլիտին ղրկած նամակը, Անանիա Նարեկացիի, ռմի Սահակ վարդապետի, Ցովհաննէս սարկաւագի գրուածները:

Կիլիկեան վարդապետները սակայն սկսած էին տակաւ յարաբերութիւններ մշակել նախ յունական և ապա լատին եկեղեցիներու հետ և պատկերապաշտութիւնը տակաւ ընդարձակ սահմաններ կը գրաւէր և նոր ծէսեր կը մտնէին հայ եկեղեցիին մէջ և որոնց կը հակառակէին արեւելեան վարդապետները, որոնք բարձրագոյն հանճարներու գործը կատարեցին հայ եկեղեցին իր ծէսերուն և աւանդութիւններուն մէջ պահպանելու և ճգնաժամական այդ վայրկեաններուն զայն փրկելու այն վտանգներէն՝ որոնք ձուլման սխալ տրամաբանուած և աշխարհիկ նկատումներէ ծնած վարդապետութիւններէ կը ծագէին:

—)(129)(—

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԹ.

Երբ ես Սէվրաքի տեղը ըլլամ, մեկնելու խօսք կ'ընեմ ու կ'երթամ փակուիլ կնոջս հետ Սեննի մօրքին բնակարանը: Ի՜նչ քաղցր սիրոյին վայրկեան մը հոն կը սպասէ գեղարուեստական հրաշակերտներու մէջն:

—Ես չեմ կրնար համոզուիլ դառնալ թանգարանի մը մէջ, ըսաւ տիկին Սմորթէն: Շատ մտահոգ պիտի ըլլամ:

—Օ՜հ, բայց երբ մարդ իր կինը կը պաշտէ, ըսաւ Բոմբերան, ինչպէս է Սէվրաք, այն ատեն չեմ յուսար որ այդպէս ըլլայ: Տեսէք հարս ու փեսան, ո՛րքան վայելչ են իրարու:

Պլանշ և Բրէա ոտքի ելած՝ սրահին շէմքը կը կոխէին: Հրաժեշտի ողջոյն կը մատուցանէին մեկնելու համար: Սառա յանկարծ ոտքի կանգնեցաւ, ակռաները ուժգնօրէն կրճտեց: Ջղային դող մը կը ցնցէր զինքը:

Սէվրաք ու Պլանշ դէպի անոր կ'ուղղուէին տխուր ու թախանձագին կերպարանքով մը: Սառա գլխու պարզ շարժումով մը պատասխանեց անոնց հրաժեշտի ողջոյններուն: Երբ հարս ու փեսայ վար իջան կառք նստելու համար՝ կոմսուհին [illegible] ձայնով, [illegible] նստելու համար: Կառքին մեկնումէն յետոյ՝ Սառա այնքան վրդովուած էր որ հազիւ կրցաւ իր սենեակը նետել ինքզինքը, ուր աթոռի մը վրայ փռուեցաւ անշարժ:

Սառա թէեւ ֆիզիքապէս ընկճուած, բայց միտքը տարօրինակ գործունէութեան մը մէջ էր: Սրտի անհուն կսկծութեամբ մը կը խորհէր թէ ամէն յոյս կորսուած էր ա՛լ. իր սիրած երիտասարդը ուրիշի մը ամուսինը եղած էր հիմա: Այդ մտածումը այնքան կը տառապեցնէր զինքը որ պահ մը իր մահը մօտալուտ կարծեց:

Ու կատաղութեան զօրաւոր թափ մը ցնցեց զայն. կը խորհէր թէ՝ չասլ Պլանշի որ իր ամուսինն ըլլար վայրկեան մը կ'ուզէր վրէժխնդիր ըլլալ մէկ խօսքով: Կոմսուհին ոտքի ելաւ ու մարգարտով քանդակուած երեւնախ գզրոց մը բանալով՝ պզտիկ զոյգ անձայնդանով՝ Նամակներու տըրցակ մը հանեց անոր մէջէն, որոնք Բրէաի կողմէ Ալժէրիէն իրեն ղրկուած կարճ նամակներ էին: Սառա վրէժ լուծելու համար կրնար այդ նամակները կոմսին հաղորդել:

Անտարակոյս կոմսը պիտի պատժէր Սէվրաքը իր ամուսնական պատիւը անարգած ըլլալուն համար: Անիկա իբր խաբուած ամուսին չպիտի վարանէր սպաննելու Պլանշի ամուսինը: Սառա մեծ հըրճուանք կը զգար, խորհելով թէ Պլանշ դեռ նոր ամուսնացած՝ այրի պիտի մնար: Կոմսուհիին ծրագիրը սա էր որ Սէվրաքը պիտի բանադատէր իրեն հետեւելու ու եթէ չյաջողէր, իր ամուսնին կատաղութեանը պիտի մատնէր զայն:

Սառա թերթ մը թուղթ առաւ սեղանին վրայէն և սա տողերը գրեց անդադրանքով.— «Կիներուն ամէնէն յանցաւորն ու դժբախտն եմ: Կը հեռանամ ընդ միշտ: Ներեցէք ինծի: Սառա»: Կնքեց նամակին պահարանը և հասցէն վրան գրեց: Կոմսուհին երկար վարանումի մը մէջ փաթթուած՝ դուրս ելաւ, արեւելեան ճաշակով յարդարուած սրահէն, որուն վրայ խոնդակաթ նայուածք մը նետեց, յիշելով որ հոն երջանիկ եղած էր ու միանգամայն տառապած: Սառա երբ գաւիթը հասաւ, մէկը փնտռեց հոն, նամակը յանձնելու համար: Գնդապետ Մէբլօ, որ ընդունարանի սրահէն կը դառնար, դիմացը ելաւ: Կոմսուհին խօսքը անոր ուղղելով ըսաւ.

—Քանի մը վայրկեան բացակայ պիտի գտնուիմ, եթէ կոմսը զիս հարցնէ, սիրելի գնդապե՛տ, իրեն կը յանձնէք սա նամակը:

Ու Սառա անհետացաւ փոքր սանդուխէն եւեւ: Ֆրօսա որ կոմսուհիին վիճակին համար շատ մտահոգ էր, միշտ հսկողութիւն կ'ընէր անոր շարժումներուն վրայ: Ուստի երբ տեսաւ անոր մեկնումը ու նամակին յանձնումը, տառմ մը նախազգացումը ունեցաւ իսկոյն: Նոտարը կը խորհէր թէ Սառա ի՛նչ կրնար գրած ըլլալ ամուսինին. ճշմարտութի՞ւնը, բայց այդ ճշմարտութիւնը Սէվրաքի կորուստեան պատճառ պիտի ըլլար: Ֆրօսա չէր կրնար թէ՛ կոմսուհիին կառքէն երթալ և թէ՛ վտանգը խափանել Բրէաի, ուստի որոշեց նամակը կոմսին ձեռքը չհասցնել, ինչ որ ալ ըլլար: Մէբլօ գնդապետին մօտենալով՝ զարմանալով հարցուց ձայն ու ըսաւ.

—Գնդապե՛տ, շատ ծանրակշիռ շահեր կան վտանգուելիք: Քիչ առաջ կոմսուհին ձեզի յանձնեց նամակ մը կոմսին հասցէին ուղղուած, պէտք չէ որ այդ նամակը իր տիրոջ յանձնէք:

Մէբլօ կասկածիւ եղաւ, աչքերը դուրս կը պոռթկային կարծես:

(Շարունակելի)

ԺԲ. դարու մէջ առաջին յանդուգն խոստովանութիւնը Շնորհալին բրած է սապէս. «Ընդունիմք և երկրպագեմք պատկերի տնօրէնութեան Փրկչին մերոյ, այլ և զամենայն սրբոց պատկերս ըստ իւրաքանչիւր կարգի պատուեմք, զորս յեկեղեցիս մեր նկարագրեմք և ի պատարագամատուցի հանդերձս, և պատուհասաւ ըմբերանեմք զոչ ընդունողսն ի մեծաբոց գեհեան և զխաւարսն»։

Հայրապետական այս համակերպող խոստովանութիւնը խորտակեց այն պատուարը՝ զոր դարերու աւանդութիւնը կանգնած էր պատկերներուն դէմ։ Այն օրէն դադրեցաւ հայ եկեղեցւոյն դիմադրութիւնը։ Այսու հանդերձ, Գեր. Հեղինակը կ՚աւելցնէ թէ «յոյժ գեղեցիկ է տեսակն և սրբոց պատկերներու հանդէպ Շնորհալիի ըմբռնումը», բայց, աւա՛ղ, որ շատ քիչերու մատչելի պիտի ըլլար գաղափարի այս աստիճանաւորութիւնը։

Պատկերներու հանդէպ ցուցուած այս թոյլատու ընթացքը անոնց հոսանքին ընդառաջեց և հայ եկեղեցին ունեցաւ պատկերներու առատութիւն մը՝ զոր մեղմելու համար հաստատեց օծման արարողութիւն մը և սակայն այնքան յուռութամիտ ըմբռնումներով դրուած է այդ կանոնը, որ ըստ Գեր. Հեղինակին, մէկն է այդ այն գլխաւոր կէտերէն՝ որոնք հիմնական բարեփոխութեան մը կը կարօտին։

Վերջին տասներորդ գլխուն մէջ կը խօսի բողոքականութեան պատկերներու մասին ունեցած գաղափարին վրայ։ Բողոքականութիւնը, երբ ըմբոստ զաւակը լատին եկեղեցւոյն, իր ծոցէն վանեց ինչպէս բոլոր այն աւելորդապաշտ համարուած սովորոյթներն ու պաշտամունքները՝ զորս դարերու աւանդութիւնը չինած էր, նոյնպէս պատկերները։ Սակայն Մուշեղ վարդապետ մէջ կը բերէ բողոքականութեան հիմնադիրներուն և կամ անոր մեծ ներկայացուցիչներուն կարծիքները, որոնք յայտնապէս կը խոստովանին պատկերներու օգտակարութիւնը։ Միշտ արտայայտիչ են Լուտերի տողերը այս մասին. «Ով որ կեանքէն կը վերցնէ նկարչութիւնը, յափշտակած կ՚ըլլայ գոյութեան քաղցրագոյն հրապոյրները. շատ անգամ նկարչութիւնը խօսքէ աւելի լաւագոյն թարգման մըն է. սխալ է ըսել թէ անօգուտ է պատկերը»։

Արդի բողոքականութիւնը աւելի արմատական քան Լուտեր, խաչն վտարած է իր եկեղեցիէն պատկերները. և մանաւանդ, ցաւալի է այս առթիւ յայտնել թէ մեր մէջ կրօնափոխական ուղղութեամբ գործող միսիոնարներն ու քարոզիչները, որոնք և ոչ մէկ ժամանակ լուրջ ջանք մը բրած են Հայ. Եկեղեցւոյն դաւանութիւնները ամբողջութեամբ ուսումնասիրելու, անոր պատմութիւնը հասկնալու, առաւելն գեղծ և մոլար մէկ աղաւաղութեամբ՝ անոր եկեղեցւոյն դաւանութիւնը եղծակերպելու մոլորեցուցիչ տրամաբանութիւնը ունեցած են։ Ասիկա իրենց լուսաւորեալ մտքին մէկ մը թիւր մատուցումը եղած և իրենց շատ մը սխալ քայլեր առնելու առիթ տուած է։

Մուշեղ վարդապետ գեղեցիկ կերպով կը կնքէ իր խօսքը Շուրտրի կանոնին (բողոքական) մէկ մանրադէպովը, որ այնքան խօսուն է իր պարզութեան մէջ և կը կազմէ պատկերներու ներգործութեան գեղեցիկ մէկ օրինակն ու ապացոյցը։

* * *

Կարելի եղածին չափ մանրամասնութեամբ առաջ բերինք Մուշեղ վարդապետի ուսումնասիրութեան ամբողջութիւնը, ցուցնելու համար թէ ո՛րքան խղճամիտ և «ծայրայեղ պարզութեան» երկունք մըն է ան։ Անոնք որ ամէն կրօնական խնդիր լուրջ ուսումնասիրութեամբ մը քննած ըլլալու համբերութիւնը չեն ունեցած, պատմական քննադատութեան յառաջ բերած արդիւնքներուն վրայ պիտի սոսկան աչքերնին. և ապահով եմ թէ շատ մը անձնամիտ հաւատացեալներ (!) երբ իրենց հնամենի միթին դաւանանքներուն յառաջացող քանդումը և փտած սնապաշտութեանց սորսորումը տեսնեն Մուշեղ վարդապետի Պատկերներու մէջ, պիտի ժտին լկտի յանդգնութեամբ մը իրենց մտքի աւերակներուն մէջէն «գայթակղութիւն» աղաղակել։

Վերջապէս կը զգամ թէ մեր մէջ շատերուն անախորժ պիտի գայ հետևեանքներն այդ պատմական քննադատութեան՝ որ ամէն նկատումներէ վեր ճշմարտութիւնը կը հետապնդէ այն դաւանանքներուն հիւսքին մէջ՝ զոր դարերը սարդի մը պէս հիւսեր են մարդկային անգիտակից հոգւոյն շուրջը։

Պատկերներու Գեր. Հեղինակը արհամարհելով բոլոր անձուկ մտածումները, հաւատարմութեամբ հետևած է այն ճամբուն՝ զոր ողջամիտ քննութիւնը բացած է իր առջև և իրողութիւնները ցուցադրած է մեզի կերպով, այնպէս որ երբ գիրքը կը փակենք, կարելի չէ չզգալ, եթէ ունինք քիչ մը ողջմտութիւն, թէ ինչ կերպով պատկերը հեթանոս կրօններէն փոխադրուած է քրիստոնէական կրօնի մէջ և թէ ինչպէս զանազան քրիստոնեայ եկեղեցիներու մէջ անոր ունեցած դիրքը պէտք է մեկնել իւրաքանչիւր ցեղի առանձնային միտումին ու ճաշակին տեսակէտով։

Կը շնորհաւորենք Գեր. Տ. Մուշեղ վարդապետը իր այս գեղեցիկ ուսումնասիրութեան համար, որ ամէն գրասէրի թանգարանին թանկագին հատորներէն մէկը պիտի կազմէ անշուշտ և որուն մէջ կը ցոլանայ հեղինակին բիւրեղ. ազգային կրօններու, եկեղեցական հնախօսութեան և քրիստոնէական եկեղեցիներու պատմութեան խորին հմտութեան պատկերը։

Մաղնիսա Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Քաղաքական Լուրեր

Պ. ՊՐՈՏՐԻՔԻ ՆԱՄԱԿԸ

Հանրային կարծիքը հանդարտեցնելու համար.—Պատերազմական նախարարին լաւատեսութիւնը։

Լոնտոն, 10 Հոկտ.—Անգլիոյ պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք նամակ մը ուղղեց երեսփոխան Հուատտ Վինսընթ գնդապետին որ թէև Հարաւային Ափրիկէ պիտի ուղևորի, սակայն պատրաստ է՝ օգնելու համար պատերազմական նախարարութեան Անգլիոյ մէջ նոր զինուորագրութիւն կատարելու մասին։ Պ. Պրոտրիք կ՚ըսէ թէ այս միջոցիս գնդապետին աջակցութեանը պէտք չունի՝ նոր ջանք մը ընելու համար։ Պ. Պրոտրիք կը յարէ թէ Լորտ Քիչնէրի բոլոր պահանջումները շուտով գործադրուեցան։ Պատերազմական նախարարը կը յաւելու.—«Հարաւային Ափրիկէի մէջ կլորիկ հաշուով երկու հարիւր հազար զինուոր և 450 թնդանօթ ունինք։ Անգլիոյ մէջ ալ հարիւր հազարէ աւելի զինուորներ կը մարզուին։ Հետևաբար, դժուարութիւն մը չկայ բանակը պահանջուած քանակութեան մէջ պահելու, և եթէ նոր հրաւէր մը ստանանք, պիտի կրնանք խիստ շուտով պատասխանել»։ Պ. Պրոտրիք կ՚ըսէ թէ 314,000 զինուոր և 248,000 ձի ու ջորի պէտք եղած ուտելիքները ունինք. նաև Հարաւային Ափրիկէի մէջ չորս ամսուան պահեստի պաշար կայ զինուորներուն և ձիերուն համար։ Այս միջոցիս 69 զօրագունդեր շարժուն վիճակի մէջ են կատարելապէս սպառազինուած և ընտրեալ հրամանատարներով և թէ ամէն ամիս առաջ հազար ձիեր ցամաք կը հանուին Հարաւային Ափրիկէի նաւահանգիստները։ Պ. Պրոտրիք կը շարունակէ, ըսելով որ զանազան կողմերէ կը պահանջուի բոլոր լիազօր իշխանութիւն տալ և պատերազմը կատարել յուժգին ու անխնայ հարուածներ տալով և թէ նախարարութիւնը կը մեղադրուի իր անգործութեանը ու անհոգութեանը համար։ Պատերազմական նախարարը նաև կ՚ըսէ.

«Պատերազմին բնոյթը մինչև հիմա անըմբռնելի և համբերատար ոգւով տարաւ անգլիական ժողովուրդը։ Զարմանալի չէ որ պատերազմին երկարելը մտահոգութիւն առաջ բերէ, բայց եթէ այդ մտահոգութիւնը նախընթաց նկատումներու բերուած է, կրնայ շուտով հանդարտիլ։ Կառավարութիւնը բնաւ չէ միջամտած Լորտ Քիչնէրի զինուորական տրամադրութիւններուն, վասնզի մեծ վստահութիւն ունի անոր վրայ՝ պատերազմը ամենայն ուժգնութեամբ առաջ տանելու համար։ Ո՛չ զինուոր խնայած է և ոչ ալ դրամ՝ աջակցելու Լորտ Քիչնէրի, որպէսզի կարենայ առաջ տանիլ թշնամիին փոքրաթիւ խումբերը հալածելու դժուարին գործը՝ Ֆրանսայէն ու Սպանիայէն երկուքը միասին՝ աւելի ընդարձակ երկիրներու վրայ, նաև պահպանելու քանի մը հազար մղոն երկաթուղիի գիծեր։ Լորտ Քիչնէր անգամ մը միայն օգնութեան զինուոր ուզեց, այն է 1900 դեկտեմբերին, երբ Տէվէթ Բարեյուսոյի գաղթավայրը մտաւ։ Պահանջեց լրացնել կամաւորներուն պակասը՝ որոնք 10,000էն 6000ի իջած էին։ Լորտ Քիչնէր միանգամայն առաջարկեց հրաւէր կարդալ գաղթավայրերուն, որպէսզի նոր զինուորներ ղրկեն այն 5000 գաղթային զինուորներուն տեղ՝ որոնց ծառայութեան պայմանաժամը կ՚աւարտէր։ Վեց շաբթուան մէջ 4800 հեծելազօրքեր կամ հետևակ թեթևաշարժներ ղրկեցինք։ Սկսանք 16 հազար կամաւորներու զինուորագրութեանը և 1901ի առաջին վեցամսեային մէջ ընդամէնը 61,000 թարմ զինուորներ ղրկեցինք Հարաւային Ափրիկէ»։

Պ. Պրոտրիք յետոյ խօսեցաւ կամաւորներու վիճակին վրայ. ըսաւ թէ նոր զինուորները աւելի կանուխ պիտի մարզուէին, եթէ կառավարութեան խորհուրդները միաձայնութեամբ կարծիք յայտնած չըլլային թէ 1900 սեպտեմբերէն նոյեմբեր՝ թարմ զինուորներ պիտի ղրկուին։ Պ. Պրոտրիք նամակը աւարտելով կ՚ըսէ թէ կառավարութիւնը բնաւ պիտի չվարանի երկրէն անհրաժեշտ զոհողութիւններ պահանջել պատերազմը շուտով աւարտելու համար։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ուոլթըր Քիչնէր զօրավարին յարձակումը Բօթայի վրայ.—Բօթայի ռազմագիտութիւնը.—Բարեյուսոյի մէջ.—Անգլիոյ ծախքերը։

Բրեթորիա, 8 Հոկտ.—(Հեռագիր Լորտ Քիչնէրի)—Լիթլթըն կը ծանուցանէ թէ Ուոլթըր Քիչնէր զօրավարին զինուորներուն մէկ մասը, Հոկտ. 6ին, ընդհարում մը ունեցեր են պոէրական բազմաթիւ զօրախումբի մը հետ Վրիհէտէն քսան մղոն դէպ ի հիւսիս։ Պոէրներուն կը հրամայէր Պօթա զօրավարը։ Թշնամին ետ քաշուեր է դէպ ի հիւսիս։ Ուոլթըր Քիչնէր զօրավարին զօրախումբերը, միշտ Պոէրներուն հետ ընդհարման մէջ, ուղղուեր են դէպ ի Բիվան-Պրայճ՝ հիւսիսային արևմտեան կողմը։ Սպաննուեր են տեղակալ մը ու երկու յիսնապետ և վիրաւորուեցան՝ տասը զինուոր։ Թշնամին սայլեր չունէր իր հետ, որոնց համար կ՚ըսուի թէ Նթոմանքուլուի մօտ թողուած են։ Հարաւային կողմէն եկող մեր զօրագունդերը կը մօտենան այդ տեղին։

Տուրպան 7 Հոկտ.—(Հեռագիր Թայմզի).—Պօթա զօրավարին հրամանին տակ եղած Պոէրները թէև միշտ գերի իջնելու վտանգին մէջ կը գտնուին, սակայն կ՚երևայ թէ պիտի փախչին այն Ներքին ըղթէյէն՝ որ շուտով տարածուեցաւ անոնց նահանջի գիծը կտրելու համար, երբ պէտք զօրավարը պարտաւորուի թողուլ իր զինուորներուն մէկ մասը։ Լիթլթըն զօրավարը, բազմաթիւ զինուոր չունենալուն համար, պիտի չկրնայ պաշարել Նաթալի, Զուլուլէնտի և Վրիհէտի սահմանագլուխներուն մէջտեղը գտնուած ամբողջ երկիրները։ Պօթա զօրավարը, անշուշտ կիրակի, դէպ ի հիւսիս գացած միջոցին, յաջողեցաւ Զուլուլէնտի սահմանագլուխին երկայնքը, անգլիական զինուորներուն գիծը անցնիլ՝ իր զինուորներու կէս մասին հետ։ Պօթա և Էմմէթ զօրավարներուն հրամանին տակ գտնուող Պոէրները, իրենց սայլերը ու արջառները թողլէ ետքը, գիշերանց յառաջացում մը կատարեցին մինչև Վրիհէտի հիւսիսային արևելեան կողմը, ուր անոնց ետևէն հասան Ուոլթըր Քիչնէր զօրավարին զինուորները։ Ընդհարում մը կատարուեցաւ և Պոէրները դէպ ի հիւսիս քաշուեցան։ Ինչպէս յայտնի է, Պոէրները չորս վիրաւոր ունեցան։ Գործողութիւնները աւարտած չեն և միշտ մեծ շահեկանութիւն ունին, քանի որ Պօթա զօրավարը ամէն կողմէն սեղմ շղթայի մը մէջ փակուած կը մնայ, թէև առաջուանէն հետ բաղդատելով ընդարձակ է։

Քէյփթաուն.—Կառավարութիւնը, Բարեյուսոյի բոլոր գաղթավայրին ու նաւահանգիստներուն համար պաշարման վիճակ հրատարակելով, ծանոյց թէ առկէ առաջ գալիք անպատեհութիւնները ընդունելագոյն սահմանին պիտի վերածուին։ Քաղաքային իշխանութիւնները միշտ պիտի վարեն նաւարաններու, նաւահանգիստներու և երկաթուղիներու շահագործումը։ Պաշարման վիճակ հրատարակելուն նպատակն է թոյլ տալ զինուորական իշխանութեանց հսկել նաւահանգիստները ժամանող և անոնցմէ մեկնող անձերու, ռազմական իրեղէններու և պաշարեղէններու վրայ, նաև ստացուած ու ղրկուած տեղեկութիւններու վրայ։

Լոնտոն.—Անգլիական թերթ մը հետևեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակէ Անգլիոյ յանձնարարութիւններուն վրայ, վեց տարիէ ի վեր.—1896ին 7,922 անգլիական ոսկի, 1897ին՝ 36,055 1898ին՝ 69,351, 1899ին՝ 98,644 1900ին՝ 321 հազար 826 և 1901ին՝ 899,355։ Վերջին երկու գումարները ցոյց կուտան թէ Հոլանտայոյ ձիւրոյները և Գերմանիոյ թնդանօթարան գործարանները մինչև հիմա ամենէն աւելի նպաստաւորուած են Հարաւային Ափրիկէի պատերազմէն։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Գոհացուցիչ կացութիւնը հիւսիսային կողմը.—Շան-Հայ-Քուանի գիծը.—Ճարտարագործական գործունէութիւն։

Լոնտոն 10 Հոկտ.—Թայմզ Բէքինի իր թղթակցէն՝ Տօքթ. Մորիսընէն հետևեալ հեռագիրը ստացած է Հոկտ. 9 թուականով.

«Բէքինի և հիւսիսային Չինու կացութիւնը առ այժմ գոհացուցիչ է։ Ամէն կողմ կը խոստովանուի թէ Չինացիները կը կատարեն իրենց խոստումները և թէ այն եղանակը, որով Բէքինի մէջ բարեկարգութիւնը կը վերահաստատեն, բարեկարգութեան հակապատկեր մը կը կազմէ Վալտէրսէ մարէշալին նուազ փառաւոր արշաւանքներուն առաջ բերած քաոսին։ Դաշնակից զինուորներէն այլևս երկիւղ մը չկայ։ Երկաթուղիներու խնդիրը ալ լուծման ճամբու մէջ կ՚երևայ։ Պատճառ մը չկայ կասկածելու որ Ռուսիա պիտի չյարգէ Լամստորֆի կոմսին կողմէ նոյեմբեր 8ին եղած խոստումը և Չինացիներուն պիտի չվերադարձնէ Շան-Հայ-Քուանէն Նիու-Չուանկ տանող երկաթուղիի գիծը՝ պայմանով որ Ռուսիա ստանայ իր ըրած ծախքերը զորս շատ բան մը չեն նկատեր. նաև այն պայմանով որ Չինացիները յանձն առնեն թող չտալ որ մեծ պարիսպէն դուրս օտար զինուորներ կատարեն ոստիկանութեան պաշտօնը։ Ռուսերը կը ծանուցանեն թէ Նիու-Չուանկէն պիտի հեռանան և անոր նաւահանգիստը Չինացիներուն պիտի վերադարձնեն։ Պատճառներ կան կարծելու նաև թէ երկաթուղիի գիծի մը խնդրոյն համար ծագած վէճը բարեկամօրէն պիտի կարգադրուի Բէքինի անգլիական ու ռուսական դեսպաններուն միջև։ Անգլիոյ դեսպանը դեռ նոր վերադարձաւ ուղևորութենէ մը զոր մեծ պարիսպին գիծին վրայ երկաթուղիով կատարեց Քրիչ զօրավարին հետ։ Հոն ամէն բան լաւ վիճակի մէջ է և համաձայնութիւնները ալ գոհացուցիչ են։ Թոնկ-Չանի երկաթուղիի գործարաններուն մէջ որոնք բրիտանական նախկին ամբողջութեան ձեռքին տակ կը գտնուէին, մեծ գործունէութիւն կը տիրէ։ Հազար հոգի հարիւր գործաւորներ կը շինեն ամէն տեսակ վագոններ, վայլն և այլն. նաև կը նորոգեն շփոթութեանց ատեն վնասուած վագոնները։ Թոնկ-Չանի ածուխի հանքերուն մէջ, որոնց Լոնտոնի անգլիական ընկերութեան մը ձեռքը կը գտնուին, մեծ գործունէութիւն կը տիրէ, թէև պաշտօնեաներուն և գործաւորներուն մեծ մասը ամերիկացի և պելճիքացի են։ Այդ հանքերը օրական 1200 թոնօ ածուխ կ՚արտադրեն։ Չինկ-Ուանկ-Թաուի նաւահանգիստին մէջ ալ աշխատութիւնները առաջ կը տարուին։ Թէև միջազգային նախանձուութիւնները մինչև մէկ աստիճան արգելք կ՚ըլլան, Ընկերութեան սեպհական վայրերուն մեծ մասին վրայ գերմանական դրօշը կը ծածանի։ Այդ դրօշը անցեալ տարի պարզուեցաւ հոն, երբ Գերմանիոյ զինուոր ցամաք հանեց՝ չինական իշխանութեանց բարեկամական գործակցութեամբը։ Ճափոն, երկրակալութեան այդ յաւակնութիւններուն արգելք ըլլալու համար, անցեալ փետրուարին, իր դրօշը պարզեց քանի մը քառակուսի մղոններու վրայ՝ նաւահանգիստին շուրջը։ Նաև այն տեղերը, որոնց վրայ Ընկերութիւնը առաջադրած է նոր քաղաք մը հիմնելու։ Ճափոն, սակայն, կը ճանչնայ Ընկերութեան իրաւունքները և կը պատրաստուի անկէ վարձել երեք տեղեր և իր դրօշները վար առնել. բաւական է որ ուրիշ տէրութիւն մը ձեռք չանցնէ իր ձգած տեղերը։ Ռուսերը 1700 հոգի ունին Շան-Հայ-Քուանի մէջ, առանց հաշուելու անոնց զինուորական կայանները՝ երկաթուղիին գիծին երկայնքը՝ մինչև Նիու-Չուանկ։ Ռուսերը միշտ կը գրաւեն երկաթուղիին կամուրջը ու գործարանները, բայց պարիսպէն դուրս գտնուած երկաթուղիին գիծը նորոգելէն վերջը, Չինացիներուն պիտի վերադարձնեն զանոնք։»

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

Հապիպուլլահ խանին գահակալութիւնը.—Երկրին կացութիւնը.—Բրօֆէսէօր Վամպէրիի կարծիքը.—Սահմանագլուխը—Պաշտօնական յայտարարութիւն։

Սիմլա, 9 Հոկտ.—(Թայմզի հեռագիր)—Հէրաթի, Քանտահարի, Մազարի, Շէբիրղի և Կազնիի նման կեդրոններու մէջ առաւել լուր չառնուեցաւ Հապիպուլլահ խանի՝ Աֆղանիստանի էմիր հռչակուելուն նկատմամբ, բայց բոլոր կուսակալները անձնուէր ըլլալով վախճանեալ էմիրին, Հապիպուլլահ խանի գահակալութիւնը ամէն կողմ նպաստաւոր ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ, ինչպէս եղաւ Քապուլի մէջ։ Ինչպէս յայտնի է Խայպէրի կիրճին և Քապուլի մէջտեղը եղած տեղերուն բոլոր աֆղան պաշտօնատարները միշտ հաւատարմութեամբ հնազանդած են Ապտիւրրահման խանի հրամաններուն։ Ամէն կողմ կացութիւնը նպաստաւոր է։ Հապիպուլլահ խան միշտ սիրելի տրամադրութիւններ ցոյց տուած է. նաև վարչական անվիճելի կարողութիւններ, որով ժողովուրդը ուրախութեամբ կ՚ողջունէ նոր էմիրին գահակալութիւնը։ Հապիպուլլահ խան թէև զինուորական արտասովոր յատկութիւններ չունի, բայց բանակը կը յարգէ զայն։ Աֆղանները կը հաւատան թէ իրենց նոր էմիրը անկեղծ ու բարեպաշտ է և կարող արդար վեհապետ մը ըլլալու։

Վիեննա.—Բեսթեր Լոյտ կը հրատարակէ տեսակցութիւն Վամպէրի բրօֆէսէօրին հետ յօդուածը՝ վախճանեալ Ապտիւրրահման խանի վրայ։ Պ. Վամպէրի կ՚ըսէ թէ խնդիր է գիտնալ թէ Անգլիացիները զէնքի զօրութեամբ պիտի պահպանե՞ն Աֆղանիստանի ամբողջութիւնը, զոր երաշխաւորած են այն կարծեցեալ պայմանագրութեան համաձայն զոր կնքած էին վախճանեալ էմիրին հետ։ Յետոյ, կը յարէ բրօֆէսէօրը, հարկ է գիտնալ թէ Ռուսերը առիթէն պիտի չօգտուի՞ն, առաջ քշելու իրենց թնդանօթին որուն պահանջումները կը նպաստաւորեն բաւական ատենէ ի վեր։ Պ. Վամպէրի կը յայտարարէ թէ մօտերս տեղի ունենալիք դէպքերու մէջ կը գտնուի դարերէ ի վեր պատրաստուած պայքարի մը սկզբնաւորութիւնը, պայքար մը որուն արդիւնքը մեծ կարևորութիւն պիտի ունենայ ընդհանուր կերպով։

Սիմլա, 10 Հոկտ.—Քապուլի մասին նոր լուր չկայ։ Բէշաւուրի բնիկներուն կարծիքը այն է թէ անդորրութիւնը պիտի շարունակէ և թէ ամբողջ Աֆղանիստան պիտի ընդունի իրենց նոր կացութիւնը։

Ալլահապատ.—Հնդկական կառավարութիւնը պաշտօնական սա ծանուցումը հրատարակեց.

«Մօտէն տեղիք ստացուած տեղեկութիւններու նայելով, Հապիպուլլահ խան իբրև Աֆղանիստանի էմիր ճանչցուեցաւ իր երկու եղբայրներուն և Քապուլի ազնուականներուն կողմէ։ Յայտարարութիւնը Հոկտ. 4ին կատարուեցաւ նոր էմիրին անունով։ Ապտիւրրահման խանի մարմինը, իր փափաքին համաձայն, պիտի թաղուի Պոսթան-Սէրայի մէջ։ Քաղաքային ու զինուորական բոլոր պաշտօնեաները հեռագրով ստացան յայտարարութիւնը հրատարակել Հապիպուլլահ խանի անունով։ Տեղւոյն աֆղան պետերը այդ յայտարարութիւնը կարդացին բազմաթիւ ժողովուրդի ներկայութեան։ Ընդհանուր սուգ հրամայուեցաւ։ Անգլիա-Հնդիկ Բիոնիր լրագիրը դիտել կու տայ թէ յաջորդութեանները հիմա աւելի նուազ երկիւղալի են քան թէ այն ատենը երբ Քապուլի մէջ դրամի եղծութիւն կար և ռուսական սահմանագլուխը դեռ վերջնական կերպով գծուած չէր։ Նոյն թերթը դիտել կու տայ նաև թէ Ապտիւրրահման խան իր յաջորդութիւնը ապահոված է Հապիպուլլահ խանը առաւելական միութեամբ մը կապելով երկրին բոլոր գլխաւոր երևելի բնակիչներուն հետ և հրապարակաւ ծանուցանելով Հապիպուլլահ խանի գերագահութիւնը իր եղբայրներուն վրայ»։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պ. Շուպաքի անձնասպանութեան շուրջը.—Վարած հետքերը.—Պատճառները։

Պրէսլաուի նաւատէրերու Ընկերութիւնը, յորուն անօրէններէն Պ. Շուպաքի անձնասպանութեան լուրը հաղորդեցինք երէկ, 88500 մարք պարտք ունի Տրէզտնէր Պանքի Համպուրկի ճիւղին, նաև 1,831,000 մարք՝ Համպուրկէր և ընկ. դրամատան, 100,000 մարք՝ Նորտ Տոյչէ դրամատան։ Պ. Շուպաք 1888էն բանտարկուած է արդէն խարդախ սնանկութեան համար։ Պահանջներու խնդիրը կարգադրելու պաշտօն ունեցող սէնտիքան յայտարարեր է թէ Պ. Շուպաքի ժառանգութիւնէն բան մը պէտք չէ յուսալ։ Պրէսլաուի լրագիրները մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն Շուպաքի վարած անկարգ կեանքին վրայ։ Կը պատմեն թէ անձնասպան անօրէնը յարաբերութիւն հաստատած էր 1894էն անծանօթ անձի մը կողմէ սպաննուած կիսաշխարհիկ կնոջ մը հետ։ Նոյն իսկ Պ. Շուպաքի բնակարանին գտնուեր են այդ կնոջ վերաբերեալ գոհարեղէններ, ինչպէս ծանուցինք երէկ, բայց հիմա կը հերքուի այդ լուրը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Նիքարակուայի ջրանցքին նոր դաշնադրութիւնը.—Չէզոքութեան խնդիրը.—Տասներչորս անձեր թունաւորող կին մը։

Թայմզ լաւատեղեակ աղբիւրէ կ՚իմանայ թէ Նիքարակուայի ջրանցքին նոր դաշնադրութիւնը բացարձակ չէզոքութիւն մը կը սահմանէ պատերազմական նաւերու և վաճառքներու համար, պայման մը զոր յարգել խոստացած են Մ. Նահանգները։ Միւս կողմէ, Նախագահ Ռուզվէլթ յայտարարած է ծերակուտական Քալըմի թէ նոր դաշնադրութեամբ ջնջուած պիտի համարուի Քլէյթըն-Պուլուէր դաշնադրութիւնը։ Կը հաւաստուի թէ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպան Պ. Չօթ որ Նիւ Եորք կը մեկնի, ա՛լ պիտի չդառնայ իր պաշտօնատեղին, իր խիստ անգլիասէր զգացումներուն պատճառաւ։

—Այս պահուս, Մ. Նահանգաց մէջ մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած է, Տէյթընի (Օհայօ) մէջ ձերբակալուած տիկին Ուիթմէյըրի դատը, որ տասնըչորս հոգի թունաւորած ըլլալու ամբաստանութեան տակ կը գտնուի, որոնցմէ չորսը իր ամուսիններն են, իսկ միւսները իր զաւակները ու քոյրերը։ Բացուած քննութենէն երևան ելեր է թէ այդ կնոջ հետ ամուսնացողները յանկարծական մահով մեռեր են քիչ ատենուան մէջ։ Մահուան այդ յաճախակի դէպքերը ի վերջոյ իր ձերբակալութեան պատճառ եղան, ամբաստանեալին մօրը բողոքին վրայ։ Ամբաստանեալը տասնըչորս անձերու դիահերձութիւնը կը պահանջէ։ Կրօնականներու մէջ հանրային պաշտպաններ ունի, որովհետև բարեպաշտ հաւատացեալի մը համբաւը հանած է արտաքնապէս։ Մինչ որ քիմիագէտները որ և է թոյնի հետք չեն գտեր տիկին Ուիթմէյըրի բնակարանին մէջ. իր առաջին ամուսնոյն դիակին վրայ կատարուած դիահերձութիւնն ալ երևան հաներ է թէ ծաղկախտէ մեռած է։

ՎԵՆԵԶՈՒԷԼԱ ԵՒ ՔՈԼՈՄԲԻԱ

Թումաքոյի միջադէպը.—Անգլիական նաւ մը յարձակում կրած.—Պօքա տել Թօրոյի մէջ.—Անգլիացիներ խոշտանգուած.—Ռիօ Հաչայի յարձակման մասին պաշտօնական հեռագիր.—«Հէրըլտի» կարծիքը.—Պատերազմ՞ թէ ոչ։

Թումաքոյի մէջ նոր միջադէպ մը պատահեր է, որ անգլիական միջամտութիւն մը առաջ բերելու հանգամանք ունի։ Թումաքօ Խաղաղականի վրայ հաստատուած նաւահանգիստ մըն է և Էքուատորի սահմանակից քոլոմպիական Բօքա նահանգին մէջ կը գտնուի։ Միջադէպը սա է.—Անգլիական նաւ մը՝ Քուիպօ որ Կուայաքիլէն Բանամա կ՚երթար, սեպտ. 26ի գիշերը, խարիսխ նետելու համար երբ Մորրօ կղզին գնաց, որ Թումաքօ նաւահանգիստին մուտքին կ՚իջնէ, ըմբոստներ կրակ ըրին անոր վրայ, կարծելով թէ օգնական զօրք ու ռազմամթերք կը տանի կառավարական զօրքերուն։ Քուիպօ իսկոյն փախաւ իր ճամբան, սակայն ըմբոստները շարունակեցին հրացանաձգութիւն ու թնդանօթաձգութիւն կատարեցին։ Անգլիական նաւուն ծովէն վեր գտնուած մասը ծակծկեցաւ։ Միւս վնասները աննշան են։ Քուիպօ կարելի եղածին չափ հեռուն գնաց խարսխելու, բայց հրացանաձգութիւնները քանի մը վայրկեան տևեցին դեռ։ Անգլիական Իքարուս նաւը իսկոյն Բանամայէն մեկնեցաւ, Թումաքօ երթալու համար։ Շոգենաւային ընկերութիւնները հրաման ստացեր են այդ նաւահանգիստին համար ապրանք չառնել։

—Բանամայի մէջ կացութիւնը չէ փոխուած։ Ամէն բան հանդարտ է։ Սակայն, հիւսիսակողմը՝ Պօքա տէլ Թօրոյի մէջ, երկրին վիճակը շատ խառնակշփոթ է տակաւին։ Ճամայքայէն և Քոլոմպիայէն հասած տեղեկութեանց նայելով, անգլիական հպատակները կը խոշտանգուին Պօքա տէլ Թօրոյի մէջ, և կը պահանջեն որ մարտանաւեր ղրկուին հոն։

—Ուաշինկթընի քոլոմպիական դեսպան Պ. Մարթինէզ Սիլվա դեռ նոր հետևեալ պաշտօնական հեռագիրը ստացեր է իր կառավարութենէն, Ռիօ Հաչայի յարձակման մասին.—«Նշանաւոր յաղթանակ մը տարինք այն Վենեզուէլլեան զօրքերուն վրայ, որոնք Կոաճիրայի վրայ յարձակեցան, իրենց գլուխը ունենալով Վենեզուէլլեան սպաներ և Վենեզուէլլեան դրօշը տնկելով առանց պատերազմի յայտարարութիւն ընելու նախապէս»։ Այս հեռագիրը ստորագրուած է Քոլոմպիոյ նորընտիր արտաքին գործոց նախարարէն, որ Ուրիպէի տեղ անցած է։ Ուաշինկթընի քոլոմպիական դեսպանատունը, որ նոյն իսկ տեղեկութիւն չունի Պոկոթայի մէջ անցած դարձածէն, սակայն կը հետևցնէ թէ նախարարական տագնապ մը ծագեր է Քոլոմպիոյ մէջ։ Ամէն պարագայի մէջ, յիշեալ հեռագրէն սա եզրակացութիւնը կարելի է հանել թէ քոլոմպիական կառավարութիւնը Ռիօ Հաչայի յարձակումը կը նկատէ կանոնաւոր արշաւանք մը Վենեզուէլլացիներուն կողմէ կատարուած, հակառակ Վենեզուէլլայի՝ եւրոպական ներկայացուցիչներուն տուած հերքումներուն։ Հէրըլտի Քարաքասի թղթակիցը սեպտ. 21 թուով կը գրէ թէ Քոլոմպիան Վենեզուէլլեան զօրքերու կողմէ արշաւանքի ենթարկուած ըլլալու պարագան ժխտել կը նմանի լոյս չկայ ըսելուն։ Բայց ամերիկեան թերթին թղթակիցը կ՚ըսէ թէ ոչ ոք կը համարձակի պատերազմին վրայ խօսելու, որովհետև իսկոյն կը ձերբակալուի։ Միակ անձը որ կրնայ բան մը ըսել, ան ալ Քաստրօ նախագահն է, որ իր ապարանքին մէջ քաշուած՝ քոլոմպիական սահմանագլխին հետ յարաբերութեան մէջ է միշտ հեռագրական մասնաւոր թելով մը։ Նախագահ Քաստրօ չընդունիր լրագրական թղթակիցները։ Լրագիրները լուռ են վէճին վրայ, և նոյն իսկ նախարարները բանի մը տեղեկութիւն չունին։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սալիանէ տարեկան տրուեցաւ Սիւլէյմանիէ գաւառին երևելիներէն Ապտիւրրահման պէյի։

—Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. զօրաբանակին (Էտիրնէ) կեդրոնական հիւանդանոցին բժիշկներէն դէր-գնդապետ Մէհմէտ Արիֆ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ.—«Երէկ իրիկուն, երկուշաբթի, Հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը կայս. պալատ հրաւիրուելով ճաշեց, և յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան»։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Աթէնքի լրագիրները կը խօսին Թուրքիոյ և Յունաստանի բարեկամական յարաբերութեանց վրայ, որոնց շնորհիւ, կ՚ըսեն, առևտրական պայմանագրութիւնը քիչ ատենէն պիտի կնքուի, ինչպէս կնքուեցաւ հիւպատոսական պայմանագրութիւնը։

ԻՏԱԼԻՈՅ նոր դեսպան Մալասբինա մարքիզը, որ անցեալները ընդունած էր նախարարներուն և բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն շնորհաւորական այցելութիւնները, երէկ փոխադարձաբար այցելութիւն տուաւ Ներքին գործոց նախարարին, պետական Խորհրդի նախագահին և Սպարապետին։ Իսկ միւս պաշտօնատարներուն ալ իր այցետոմսը ղրկեց։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զինովիէվ, կիրակի գիշեր, պարահանդէս մը տուաւ Պիւյիւքտէրէի ամառանոցին մէջ որ այդ առթիւ շքեղապէս զարդարուած էր։ Ներկայ գտնուեցան գրեթէ բոլոր դեսպանները՝ իրենց ընտանիքներով ու պաշտօնատարներով։ Ներկայ էին նաև անտառներու և հանքերու նախարար Սելիմ Մելհամէ փաշա, կինը ու աղջիկը, Սոֆիայի կայս. գոմիսէր Նէճիպ էֆ. Մելհամէ, Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյ, Հալիլ էֆ. Մելհամէ ու կինը, Ալէքօ պէյ ու տիկին Բոմբերի, Միւզիւրիս պէյ և բարձր դասակարգին պատկանող ընտանիքներ, ինչպէս նաև Կ. Պոլսոյ ռուս գաղթականութեան երևելիները։ Պարերը տևեցին մինչև կէս գիշերէն երեքուկէս ժամ վերջը։ Դեսպանատան Չերնոմորեց պահականաւը ելեկտրական լոյսեր կ՚արձակէր դեսպանատան վրայ։

—Ռուսիոյ դեսպանը ութ օրէն Բերա պիտի փոխադրուի։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Խառն Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ, որ կատարուեցաւ Տ. Եոաքիմ Գ.ի նախագահութեամբ, չկրցաւ իր օրակարգը նկատողութեան առնել, վասն զի ուրիշ խնդիրներով զբաղեցաւ։ Կարճ վիճաբանութենէ մը ետքը, որոշեց յանձնաժողովի մը յղել տեղեկագիր մը պատրաստելու այն խնդրին վրայ թէ եպիսկոպոսները ու մետրապոլիտները կրնա՞ն իրենց ստացուածքները կտակել և թէ այնպէս ըլլայ, ինչպէս ընելու է որ Պատրիարքարանի կանոններուն չհակասէ։ Նոյն յանձնաժողովը պիտի տեղեկագրէ նաև թէ եկեղեցական դատարանները կրնա՞ն նկատողութեան առնել հասարակութիւններու և բարեգործական հաստատութեանց միջև ծագած խնդիրները։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը հեռագրեն թէ տեղւոյն Յունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոս, շաբաթ օրը, Եաֆայէն ռուսական շոգենաւով ճամբայ ելեր է Կ. Պոլիս գալու համար և յառաջիկայ երկուշաբթի մայրաքաղաքս կը ժամանէ։ Անոր բացակայութեանը միջոցին Երուսաղէմի Պատրիարքութեան գործերը պիտի վարէ Եօրդանանի արքեպիսկոպոս Տ. Էփիփանիոս՝ օգնակցութեամբ Սինոդին ընդհանուր քարտուղար Տ. Նիկոդիմոսի։ Պատրիարքը որուն ուղևորութեան գլխաւոր պատճառներէն մէկն է Երուսաղէմի Պատրիարքութեան եկամտից վիճակին բարւոքումը, պիտի հիւրընկալուի Նոյն Պատրիարքութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչին կողմէ՝ Ֆէնէրի մէջ։ Տ. Դամիանոս երեք ամիսի չափ հոս պիտի մնայ։

ՍԱՄՈՍԻ ընդհանուր ժողովը պիտի գումարուի հոկտ. 7)20ին։ Ժողովը կը բաղկանայ 39 անդամներէ և մեծարգոլեան։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրները կ՚ըսեն թէ Յունաստանի արտաքին գործոց նախարար Գ. Ռոմանոս անդլոյն սամ. դեսպան Րիֆաթ պէյի հաղորդեր է Հելլենական կառավարութեան հետեւեալ ուղերձը՝ սամ. ջուրերուն մէջ՝ Հելլենական մաքսանաւերը, այսօր, Տոփնէ (Այնորոզ) կը հասնին, ուր վեց օր պիտի մնան։

—Յունաստանի ծովային նախարարը ծանոյց հելլէն նաւապետներուն թէ երբ սամ. նաւահանգիստ մը ժամանեն, Թուրքիոյ հետ կնքուած հիւպատոսական պայմանագրութեան տրամադրութեանց համաձայն, պէտք է փոխանակեն նաւի անցագիրները և տեղեկագրին ուղեւորութեան միջոցին պատահած իրողութիւնները։

ԽԱՀՈՒԷԻ գինը փր. մըն ալ բարձրացաւ եւրոպական հրապարակներու վրայ։ Հաւանական կը նկատուի որ աւելի բարձրանայ։

ԳԱՄԲԷՄՈՒՆԻԷՆ կը հեռագրեն թէ չորսթ գիշեր ժամ 2ին մօտ Զանզըբարի մէջ երկրաշարժ մը զգացուեր է մէկ երկվայրկեան չափ, առանց վնասդաւոր հետեւանք մը ունենալու։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Տրապիզոնէն կ՚իրակի օրուան Թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրն ալ Սամսոնի մէջ դէպք չէ պատահեր և թէ առաջուան բռնուածներն ալ լաւ վիճակի մէջ են։

—Ալեքսանդրիոյ մէջ ուրբաթ օրը երկու դէպք պատահեր են և շաբաթ օրն ալ մէկ։

—Զրոյց ելած ըլլալով որ Աթէնքի Սոլոն փողոցին մէջ ժանտախտի կասկածելի դէպք մը պատահած է, հելլէն կառավարութիւնը սա դեկոյցը հրատարակեց.—Ա. Մեռնող անձը, 28 տարեկան Իտալացի մը, երեք ամիս առաջ Յունաստան եկած է՝ այսինքն Նաբոլիէ մէջ առակուին ժանտախտ չծագած։ Բ. Իտալացին որ և է կասկածելի ախտանիշ չունէր։ Գ. Ոստիկանութեան կողմէ որոշուած դիտողնութիւնը կատարուեցաւ, վասնզի Թունաւորման մասին կասկած կար։ Հետեւաբար որ և է ենթադրութիւն կարելի չըլլալով, առողջապահական միջոցներ ձեռք չառնուեցան։ Յետոյ առնուած տեղեկութեանց նայելով մեռնող Իտալացին անունն է Ֆրանչեսքօ Վիոլա։ Կատարուած դիտողնութեամբ հաստատուեցաւ որ մեռելը սրտի ծաղանթի բորբոքումէն կը տառապէր և ժանտախտի ախտանիշ չունէր։»

ՀԱՆՐԱՅԻՆ առողջապահական Խորհուրդը, երէկ, գումարուեցաւ Բաղդադպետ Րըշվան փաշայի նախագահութեամբ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Սեպտ. 24էն մինչեւ հոկտ. 1 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններ մէջ պատահած մահերու թիւն է 199, որոնց 7ը՝ թիֆոյէ, 5ը՝ կեղծմաշէ, 11ը՝ կարմրախտէ, 2ը՝ հերասնիքէ, 4ը՝ չընչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ՎՏԱՐՈՒԱԾ.—Ա. զօրաբանակին 51րդ գունդին Գ. վաշտին քարտուղար Ահմէտ էֆ. իր պաշտօնին մէջ ղեղծումներ գործած ու կեղծ պաշտօնագիրներ պատրաստած ըլլալուն համար, դատապարտուեցաւ հինգ ամսուան բանտարկութեան և զինուորութենէ վտարուելու։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ երկրաչափական վարժարանին Զ. դասարանի ուսանողները՝ առաջիկայ հաշ՝ իրենց ուսուցիչներուն հետ երկաթուղիներու Ընկերութեանց և Թիւնէլի գործարանները պիտի այցելեն՝ չորեք մեքենաներու դասախօսութեանց գործնական փորձերը տեսնելու համար։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը այդ առթիւ հարկ եղած յանձնարարութիւնը ըրաւ նոյն Ընկերութեանց։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պառոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն, չորսթ իրիկուն, իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ սեղան մը տուաւ, որուն մասնակցեցան դեսպանատան պաշտօնեաները և պաշտօնական անձերը։

ՁԻՒՆ.—Սոֆիայի մէջ հեղեղանման անձրեւ տեղացեր է։ Քաղաքը շրջապատող լեռները ձիւնով ծածկուած են։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Տոյչէ Լէվանթէ Լինիէ շոգենաւային Ընկերութիւնը խնդրեց կայս. կառավարութենէն որ ինք ալ շոգենաւային միւս օտար Ընկերութեանց պէս օգտուի փարոսի տուրքերու զեղչերէն, քանի որ տասնըմէկ տարիէ ի վեր կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը կը կատարէ սամ. նաւահանգիստներուն միջեւ։ Գերման Ընկերութիւնը անոր փոխարէն առաջարկեց որ սամ. թղթատարական պայուսակները ձրիաբար փոխադրէ, գերմանականէն զատ ուրիշ օտար թղթատարական պայուսակներ չընդունի և սամ. զուլի բռնթուլները գերմանականներուն համաձայնաբար պայմաններով փոխադրէ։ Թղթատարական յանձնաժողովը ընդունեց նոյն Ընկերութեան այդ առաջարկութիւնները և ըստ այնմ հարկ եղածը գրուեցաւ պատկանեալ տեղերը։

ՊԷՅՔՈԶԻ քարանթինային տնօրէն Րաիֆ էֆ.ի յանդիմանագիր մը ղրկուեցաւ, վասն զի Զօնկուլտաքէն եկած հելլենական շոգենաւ մը 26 ուղեւորներ Փաշա Պաղչէ ցամաք ելած, յարաբերութեան մտած և օր մը վերջը մաքսանային մաքսատան սալոնը ղրկուած էին։ Րաիֆ էֆ. կարեւորութիւն չէր տուած Փաշա Պաղչէ գտնուող ծովային ոստիկան Ահմէտ Համտի էֆ.ի հեռագրին, որով նոյն շոգենաւին ժամանումը ծանուցած էր։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Հնագէտ տոքթ. Վալտեմար որ Անատոլըի կողմը խուզարկութիւններ կը կատարէ, կարեւոր հնութիւններ երեւան հաներ է։ Տոքթ. Վալտեմար գտեր է խոշոր քարէ աւազան մը՝ յունարէն արձանագրութեամբ։ Այդ քարին երեւան հանուած տեղը ժամանակով անտիկ բերդ մը կայ եղեր։ Տոքտ. Վալտեմար Թոգատի մօտ տաճար մը և Ազէնաւքի մէջ ալ բերդի մը աւերակները գտեր է։

ԻԶՄԻՐԻ հրապարակը մինչեւ հիմա ստացուած 290,590 կենդինար սուլթանիէ չամիչներէն 230,000ը ծախուած են։ Անցեալ տարի միեւնոյն ժամանակամիջոցին 173,000 ստացուելով 153,000ը ծախուած էին։

ՍԻՍԻ քաղաքին մէջ երկու հարիւր զինուոր պարունակելու չափ զօրանոց մը հիմնարկէքը կատարուած է։

—Սիսի մէջ հաստատուած Իզմիրօպի վարժարանին հասոյթ մը ըլլալու համար, մօտերը գտնուած վայրի ձիթենիները պիտի պատուաստուին, որոնց արդիւնքները պիտի յատկացուին նոյն վարժարանի ծախքին։

ԲՈՏԿՈՐԻՑԱՅԻ սամ. նախորդ հիւպատոս Գէօրգօր էֆ. երէկ Կ. Պոլիս ժամանեց։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Երէկ Մայրաքաղաքս ժամանեցին 25 տուներ 150 իսլամ գաղթականներ Վարնայէն և 193 գաղթականներ ալ Քէօսթէնճէէն։

—Ինը տուներ 52 իսլամ գաղթականներ երէկ Իզմիտ ղրկուեցան, նոյն կողմերը բնակութիւն հաստատելու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատունը հրաւիրեց սամ. կառավարութիւնը ներկայացուցիչ մը ղրկել Տէրմանոյմ մէջ գումարուելիք նաւագնացութեան համաժողովին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրեն թէ Սողոմոնի աւազաններէն Երուսաղէմ քաղաքը ջուր տանելու աշխատութիւնները մինչեւ երկու ամիս պիտի աւարտին։

ԱՏԱՆԱՅԻ կուսակալ Պահրի փաշա, Սիսի, Հաճընի և Զէյթունի գաւառակները այցելելէ վերջը, նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ՊԷՐԼԻՆԻ սամ. դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Համտի պէյ նոյն քաղաքին մէջ գումարուած հրշէջ զինուորներու համաժողովին նկատմամբ տեղեկագիր մը ղրկած էր։ Հրշէջ զինուորներու հրամանատար Զէչէնիի փաշա այդ տեղեկագիրը առաւ և յետոյ ինք եւս տեղեկագիր Սպարապետ Դրան թէ իր տրամադրութեանը տակ գտնուած հրշէջ գործիքները կը համապատասխանեն վերջին գրութեանց։ Զէչէնիի փաշայի տեղեկագիրը Բ. Դրան մատուցուեցաւ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ Բանթալոն և Հաճի Տավուտ Ընկերութիւնները որոնք Իզմիրի մէջ կատաղի մրցում մը կը կատարէին իրարու հետ, համաձայնութիւն մը գոյացուցեր են նաւագինի մասին։

ԻՍԼԱՄ ՏՂԱՔ ՕՏԱՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Կայս. Իրատէ մը, կ՚ըսէ Սէրվէթ, հրամայած էր որ իսլամ տղաք պէտք չէ օտար վարժարաններ յաճախեն։ Վերջերս նորէն հրամաններ արուեցան կայս. այդ Իրատէին գործադրութեանը համար, վասնզի իմացուած է որ իսլամ տղաք նորէն սկսած են օտար վարժարաններ յաճախել։ Նաեւ պիտի պատրաստուի ցուցակը այդ վարժարաններուն և նոյն ուսանողներուն, հարկ եղածը գործադրելու համար։

ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ.—Նախարարաց Խորհուրդը նորէն հրամայեց պետական Խորհուրդին, մանրամասնօրէն խորհրդակցիլ թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնուելու է հրդեհները շուտով մարելու համար։

ՁԵՂՉՈՒՄ ՄԸ.—Սէրվէթ կ՚իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ առեւտրական հաստատութեան մը սնտուկին մէջ մեծ բաց մը տեսնուեր է և թէ միջոցներ ձեռք կ՚առնուին կարգադրութիւն մը ընելու համար։

ՈՃԻՐՆԵՐ.—Ղալաթիոյ Մոմխանէի կողմը Բարա Կալօ օթէլը բնակող Իտալացի որմնադիր մը՝ Անճէլօ Տէսթանի, առջի գիշերը, Վոյվոտայի պահականոցը դիմելով յայտնեց թէ Մոմխանէի կողմը գտնուող թէյ ծախող Պարսիկ մը՝ Մէհմէտ իր դրամները գողցած է։ Մէհմէտ ձերբակալուելով Կոլաթա-Սէրայ ղրկուեցաւ, բայց երէկ երաշխաւորութեամբ արձակուեցաւ։ Անճէլօ երէկ գիշեր նորէն Պարսիկին խանութը գնաց և դրամները ուզեց։ Մէհմէտ բարկանալով դաշոյն մը քաշեց և քանի մը տեղէն վիրաւորեց Իտալացին։ Զարգագործը ձերբակալուեցաւ. իսկ վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ, վասն զի կեանքը վտանգի մէջ է։

—Առջի գիշերը Ղալաթիոյ Արքատի փողոցին մէջ Մէհմէտ անուն Պարսիկ մը դաշոյնով վիրաւորեց Բանթարճը Ահմէտը, երբ այս վերջինը հանրատունէ մը դուրս կ՚ելլէր։ Զարգագործը քիչ ետքը ձերբակալուեցաւ։ Վիրաւորին կեանքը վտանգի մէջ ըլլալով հիւանդանոց տարուեցաւ։

Գ. Ա. ՇԻԻԿԸԼ, Մայրաքաղաքիս բարձր դասակարգի կանանց հանրածանօթ դերձակը, այս օրերս Եւրոպայէն հոս հասաւ, ուր գացած էր իր սովորական գնումները կատարելու համար։ Բարիզի մէջ գնած է վերջին նորաձեւութեանց համաձայն ապրանքներ, որոնք մեծապէս գոհ պիտի թողուն իր յաճախորդները, որովհետեւ Կ. Պոլսոյ մէջ երբեք չէ տեսնուած բարձր նորաձեւութեանց այդքան ճոխ մթերք մը, զոր Գ. Շրիէկլ գնած է յառաջիկայ ձմրան եղանակին համար։ Այդ ապրանքներու մթերքին մէջ կան fourrure-պալթօներու, չէշկասաններու և վերարկուներու մոտէլներ։ Գ. Շրիէկլ Բարիզի առաջնակարգ վաճառատուներէն գնած է նաեւ fourrure—պալթօներու, չէշկասաններու, պլուզներու, ժիւբոններու համար բրդեղէն կերպասներ, փողկապներ, գոտիներ, ամէնքն ալ չափաւոր գիներով։
3—3

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Այսօրուան աժմամեայ նաւազուրդին մէջ Հաճի Ապտալ Աղա վաճառատան կողմէ հետեւեալ գիները պահանջուած են.—45 ղրշ. ոսկեզրամ Րէժիէ Թուղթին իւրաքանչիւր ծրարին համար, 70 ղրշ. Էմբէրիալ Թուղթին, 100 ղրշ. սեւ շակրէն Թուղթին, 40 ղրշ. քարթօնին իւրաքանչիւր ծրարին համար և 4ուկէս ղրշ. ամպալաժի Թուղթին օխային։

Այս գիներուն վրայ 3% զեղչ մը ընել փափաքողները կը հրաւիրուին ներկայանալ հինգշաբթի օրը, Հոկտ. 4/17, ժամը 10էն (Ը. Ե.) մինչեւ ժամը 3, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղին։

1)14 Հոկտ. 1901 1—3

* * *

ԱԶԴ.—Հանրային Պարտքի վարչութիւնը նաւազուրդով պիտի գնէ սա ապրանքները.—1000 տրցակ Րէալ Թուղթ 16 քիլոկրամ, մէկուկէս ամսէն յանձնելի, 500 տրցակ Էմբէրիալ, 22 քիլոկրամ, երկուք ու կէս ամսէն յանձնելի, 50 տրցակ շակրէն Ռուսա, յանձնելի 4ուկէս ամիսէն, 1000 օխա ամպալաժի Թուղթ, յանձնելի երկուք ու կէս ամիսէն, 600 ծրար ճերմակ քարթօն որուն 200 ծրարը՝ թիւ 15, 300 ծրար՝ թիւ 20, 100 ծրար՝ թիւ 25, առաջին կէսը յանձնելի՝ մէկ ու կէս ամիսէն, իսկ միւս կէսը՝ երկուք ու կէս ամիսէն։ Այս ապրանքները Հանրութեան տրամադրութեան տակ դրուած նմոյշին համաձայն պէտք է ըլլան և անոնց ծախքի պէտք է յանձնուին Հանրային Պարտքի կեդրոնատեղին։

Աժմամեայ նաւազուրդը տեղի պիտի ունենայ 1901 հոկտ. 1)14, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն սկսեալ մինչեւ 3, կէս օրէն յետոյ։ Աժմամեակեայ նաւազուրդին փակումէն յաջորդող երեք օրերու միջոցին տեղի պիտի ունենայ վերջնական նաւազուրդը, հարիւրին 3 զեղչով։ Երրորդ օրը, առաջարկները պիտի ընդունուին մինչեւ ժամ երեք։ կէս օրէն յետոյ։ Անոնք որ կ՚ուզեն մասնակցիլ աճուրդին, պարտին իբր երաշխաւորութիւն իրենց առաջարկներուն, 100էն 10 գումար մը յանձնել Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնական Գանձուն։

Խնդրարկուները Հանրային Պարտքի վարչութեան պէտք է ներկայանան՝ կնքուած ծրարի մը մէջ դրած իրենց հայթայթելիք Թուղթերէն ու քարթօնէն մէկ մէկ նմոյշ։ Այդ նմոյշը պէտք է կրէ գոյն հայթայթողին մէկ որոշիչ նշանը։ Յանձնառութեանց տետրակը, այսօրուընէ սկսեալ, հանրութեան տրամադրութեան տակ դրուած է, որ կրնայ այդ մասին ամէն օր տեղեկութիւն առնել ժամը 10էն մինչեւ 3, Հանրային Պարտքի մատակարարական ճիւղին դիմելով։ 13—13

17)30 սեպտ. 1901 ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Լուրեր

Ս. Պատրիարքը այս առաւօտ Պատրիարքարան գնաց, նախագահելու Կրօնական Ժողովին և Նպաստից Յանձնաժողովին։

—Տրապիզոնի Առաջնորդական փոխանորդ Տ. Մեսրոպ քահանայ Շահլամեան, որ մայրաքաղաքս եկած է անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար, երէկ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը այցելելով տեղեկութիւններ տուաւ թեմական գործերու մասին։

—Պոլաթի Թաղական Խորհուրդը իր անդամներէն Ներսէս էֆէնտի Երեցեանի ընթացքին դէմ դժգոհութիւններ յայտնած ըլլալով Պատրիարքարան, խնդրած է որ յիշեալը իբրեւ [illegible] չճանաչուի Պոլաթի մէջ։

—Ս. Էջմիածնի Հրամանաւ Մայր Աթոռի Տպարանէն հրատարակուող յառաջիկայ 1902 Թուականին Օրացոյցին մէջ կարեւոր ծանօթութիւններ պիտի գտնուին մասնաւորապէս եկեղեցական տօներու և ծէսերու մասին, ինչպէս նաեւ Տօնացոյցի վերաբերեալ տեղեկութիւններ, մասնաւորապէս եկեղեցականներու դիւրութիւն ընծայելու նպատակով։

—Թիֆլիսէն կը հաղորդեն սեպտ. 19 Թուով թէ նոյն քաղաքը կը գտնուի Նշանաւոր լեզուագէտ Տոքթ. Ֆ. Ն. Ֆինկ, Մարպուրկի համալսարանի լեզուագիտութեան բրոֆեսէօրը։ Տոքթ. Ֆինկ և իր քոյրը ուսումնասիրած են հայ լեզուն և Կովկաս գացած են հայ լեզուի վերաբերեալ նիւթեր ժողվելու։ Տոքթ. Ֆինկ և իր քոյրը մտադիր են հոն մնալ վեց ամիսի մօտ։ Բրոֆեսէօրը մտադիր է Գերմանիա դառնալ և հայերէն լեզուով գիտական թերթ մը հրատարակել։

*** Դարձեալ Թիֆլիսէն կը հաղորդեն թէ Տիկին Սիրանոյշ և Գ. Գ. Պետրոսեան և Աբելեան, իրենց շուրջը խմբելով հայ դերասանական միւս կարեւոր խումբերը, շարք մը ներկայացումներ պիտի տան Թիֆլիսի մէջ (Արտիստական ընկերութեան թատրոնը) և յետոյ Բագուի մէջ։

—Պարտիզակէ գրուած նամակ մը կը տեղեկացնենք թէ Բաղինեան Մարիամ անունով բարեպաշտուհի մը իր մահուան առթիւ յօժար կամքով 30 օսմ. ոսկի կը կտակէ տեղւոյն Ս. Յակոբ եկեղեցիին. սակայն անոր ազգականները այդ կտակը խորհելով միայն 10 ոսկի կուտան։ Առաջնորդ Տ. Յովակիմեան Սրբազան այս խօսուած կտակին վերահասու ըլլալով, քաղաքին մէջ կը ծանուցանէ ի լուր ժողովրդեան այս եղելութիւնը, մինչ այդ կնոջ համար պաշտօն և պատարագ կը մատուցուէր նոյն եկեղեցիին մէջ։ Այժմ կ՚իմանանք թէ Առաջնորդ Սրբազանը կը ջանայ, սոյն կտակին փոխարէն, ձեռք մը եկեղեցական զգեստ շինել տալ այդ բարեպաշտ կնոջ ազգականներուն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ հետեւեալ բարեսէր ազգայինները ըստ իրենց յանձնառութեան այս տարի եւս բաժանորդական գրութեամբ մասնակցած են ի նպաստ Հաստատութեանս եղած նուիրատուութեան, վճարելով իւրաքանչիւր բաժնի համար ամսական հինգ ղրուշ, որուն մէկ տարուան հասոյթն եղած է չորս հազար հինգ հարիւր յիսուն ղրուշ, սկսեալ 1900 օգոստոս 1է ցվերջ յուլիսի ներկայ տարւոյ.—

Տոքթ. Ճ. Գրիսեան էֆէնտի 400 ղրուշ, Տոքթ. Գ. Դուրեան, Տոքթ. Ն. Տաղաւարեան, Բաբիկ Մնակեան էֆ.ք 240ական ղրշ., Գաբրիէլ էֆ. Խասաբեան 200, Յովհաննէս էֆ. Զիլֆէ Թորոսեան 180, Յարութիւն էֆ. Ելմասեան 140, Յովհաննէս էֆ. Տավուլեան 130, Մինաս Մխալքեան, Անտոն Թիւլպէնճեան, Պետրոս Գարբէճեան, Գաբրիէլ Եւլիւզեան, Տոքթ. Մկրտիչ Արզումանեան էֆ.ք, Տիկին Եւլիզա Տէր Արթինեան 120ական ղրշ., Գրիգոր Պէօզճեան, Յովսէփ Արթինեան, Յովհաննէս Դպիրեան էֆ.ք 110ական ղրշ., Գէորգ էֆ. Պարտիզպանեան 100, Ե. Մ. Շահպազեան էֆ.ք 80, Կարապետ Եաղըպճեան, Պօղոս Ռուբէն, Կարապետ Պլլըքճեան, Լեւոն Կարապետեան էֆ.ք, Տիկին Հեղինէ Սիրուն 65ական ղրշ., Կարապետ էֆ. Աւետիսեան, Տէր Խորէն Յարութիւնեան, Տէր Գէորգ Անդրանիկեան, Յարութիւն Սանճագճեան, Ալեքսան Մելիքեան, Մելքոն Եուզպաշեան, Յարութիւն Յովհաննէսեան, Գաբրիէլ Նուպարեան, Մովսէս Գասպարեան, Մինաս Չեքերեան, Եղիա Ասատուրեան, Գրիգոր Նալչաճեան էֆ.ք 60ական ղրշ., Մինաս Փափազեան, Սարգիս Թաշճեան ճարտարապետ, Սրապ Կիւմիւշեան, Տոքթ. Գրիգոր Գարբէճեան էֆ.ք 55ական ղրշ., Յակոբ Ալթօեան, Գրիգոր Վարդանեան, Տիգրան Յակոբ Գարամանեան էֆ.ք 50ական ղրշ., Լեւոն էֆ. Արզումանեան 45, Սմբատ Քէօշկէրեան, Պօղոս Անուշեան էֆ.ք 30ական ղրշ., Կարապետ Բժիշկեան, Խաչիկ Ամուճեան էֆ.ք 15ական ղրուշ։

Ընդ ամէնը չորս հազար հինգ հարիւր յիսուն ղրուշ։

(Հոգաբարձութիւն)

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս տը Քոնսթանթինոբլ)

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ

ՄԱՏՐԻՏ, 14 հոկտ.—Մարոքի կողմէ ստորագրուած յանձնառութիւն մը 8000 բէսէթա կը սահմանէ սպանիացի գերիներուն և 150,000 ալ Սպանիոյ համար։ Այդ գերիներու ազատման համար յիսուն օր պայմանաժամ որոշուած է։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.—Էլիզապէթ-Մարի արքիդքսուհիին և Վինտիշկրաց Օթօն իշխանին նշանախօսութեանը առթիւ, Ֆրանց Յոսէֆ կայսրը, երէկ իրիկուն, սեղան մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան արքիդքսուհին ու իշխանը, Լուիզի կոմսը ու կոմսուհին (Ռոտոլֆ իշխանին այրին՝ այսինքն Էլիզապէթ արքիդքսուհիին մայրը) և Վինտիշկրաց գերդաստանին բոլոր անդամները։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Ժան Մոսթ անուն խմբագիր մը, Մաք Քինլի նախագահին մահուանէն յառաջ անոր դէմ հրատարակած մէկ յօդուածին համար, մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

(Աժանս Նասիոնալ)

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԱՆՎԷՐՍ, 14 հոկտ.—Անվէրսի Նաւաբաններու գործաւորները հրաւէր մը ուղղեցին իրենց բոլոր օտար արհեստակիցներուն, որպէսզի յառաջիկայ յունուար 1էն սկսեալ անգլիական նաւերը բեռ չբեռցնեն և ոչ ալ անոնցմէ բեռ պարպեն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ անգլիական զինուորները Սուազիլէնտի մէջ պաշարեր են Պոթա զօրավարը։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը առաջին պիտի երթայ Պետերպուրկ։ Նախարարապետ Գ. Ճանարտէլլի պիտի հետեւի անոր։

ՌՈՒՍ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆ

ԱԹԷՆՔ.—Ռուս նաւաբաժինը Այնարոզ երթալով ութ օր հոն պիտի մնայ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Ռումանիոյ մեծ զօրափորձերը աւարտելէն ետքը արքունական ճաշին առթիւ Կարոլ Թագաւորը բաժակ առաջարկեց Ռումանիոյ բանակին համար և շնորհաւորեց անոր յառաջդիմութիւնները։ Թագաւորը Սինայիա վերադարձաւ։

ՌՈՒՍԻԱ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Կ՚ըսուի թէ Ռուսիա որոշած է շուտով սկսիլ շինութեանը երկաթուղիի գծի մը որ Անդրկասպեանը պիտի միացնէ Խորասանի պարսկական նահանգին։

ԱՆԳԼԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ ելմտական կացութիւնը մտահոգութիւն պատճառել կը սկսի։ Գանձային հասոյթները ահագին անկում կրած են։

ՎԻԷՆՆԱ.—Միջազգային Թղթատարական դիւանը կը ծանուցանէ թէ օտար երկիրներ տպագրուած լեհերէն գիրքերը, տետրակները և այլն Ռուսիոյ մէջ պիտի չընդունուին։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերման թերթ մը կ՚իմանայ Պետերսպուրկէն թէ Սերպիոյ Թագաւորը ու Թագուհին Պետերսպուրկ պիտի չայցելեն։

ՎԻԷՆՆԱ.—Աթէնքէն առնուած լուր մը նայելով, Ռուսիոյ մայր կայսրուհին և կայսերական գերդաստանին անդամներէն ոմանք ձմեռը Գորֆու պիտի անցընեն, ուր Եօրկիոս Թագաւորին հիւրը պիտի ըլլան։

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ.—Պուէրներուն ընդհանուր հրամանատար Պոթա զօրավարին կինը որ հոս կը գտնուի, մանչ մը ծնաւ։ Զարմանալի զուգադիպութեամբ այդ ծնունդը կը պատահի հարաւային Ափրիկէի մէջ պատերազմ հրատարակուելուն և Քրիւկէր նախագահին տարեդարձին օրը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Թագաւորը ու Թագուհին հոկտ. 19ին Պալմորալէն Լոնտոն պիտի երթան և յետոյ Բորթսմութ, հոնկէ ընդունելու Քորնուալի դուքսը ու դքսուհին՝ որոնք Քանատայէն կը դառնան։ Էտուարտ Է. Իրլանտայի հարաւային կողմը պիտի երթայ՝ Տըվընշայրի դուքսին դիմելու։ Էտուարտ Թագաւորը գնեց Սըր Ռէտվըրս Պուլլըրի նշանաւոր զրօսանաւը՝ Գրիքանիա։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը 15էն 20 տարիի բարձրացուց այն պայմանաժամը, որուն վերջը Մալթայի դատարաններուն լեզուն անգլիերէնը պիտի ըլլայ։ Մալթացիները շատ գոհ չեն երեւար։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

—Գիշերը բնաւ կը խաղա՞ք.

—Բնաւ։

—Ինչէն գիտէ՞ք։

—Գիշեր մը մինչեւ առաւօտ արթուն մնացի, որպէս զի ապահով ըլլամ թէ չեմ խաղար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1902 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Գին 40 փարա

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ ելած է։ Ինչպէս անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունակէր, նոյնպէս և այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց պատճաճները աւելի ճոխացուած են, Օրացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խումբ մը դրուած է ընդհանուր կէտերու վրայ ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցասիրաց։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերացեալ է Ազգ. Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոնց կողքերուն վրայ դրուած կնիքին, ուր գրուած է «Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի, 1902»։

Անցեալ տարի 50,000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի Հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազգայինները պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ գնել անոնցմէ և Նպաստել ազգին տան մէջ խնամուող հազարէ աւելի պատսպարեալներու։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Սակարանի 15 օրեայ լիքիտասիոնին երէկ սկսելով առաջին գին 1000 Գոնսոլիտէի համար 5 ղրշ. և Եկէթ. հասոյթն Չուկէս սանթիմ բրէմ եղաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Օ.	25	28 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	25	31 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	28
Բանքին երկթ. գոց.	Ֆր.	98	75
Ամէնէն բարձր գին	»	99	25
Ամէնէն վար գին	»	98	62

ԲԱՑՈՒՄ 2 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Փ. Կ.	25	28
Բանքին Երկաթուղի	Ֆր.	98	75
Օսմանիէ		—	—
Ոսկի		12	30

Օսմ. Պանքա		—	—
Քաչաք Ճէնէրալ Օթոմ.		0	10
Սօս. Օթ. Քամօ է Վալէքս		0	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	90
Փոխանակի բաժնեթ.		5	80
» Ծանօթութ.		2	60
« պարտաթ.		478	—
Քարտի Կ. Պոլսոյ		461	—
Փոխառութ.		77	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի ամիս	Ղրշ.	109	32
» » » չէք	»	110	12
Բարիզ »	Ֆր.	23	90
» » » չէք	»	24	90
Պէլճիքի ամիսեա չէք	Մարք	18	57
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	21	78

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	20
Ֆլորին	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճիտիէ	»	99	—
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Օ.	8	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Հոկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ		93	25
Օսմանեան Թուղթ սէրի Բ.		49	25
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. բաց.		23	50
Օսմանեան Թուղթ սէրի Դ. գոց.		23	50
Օսմանեան Պանքա		10	87
Ռուսական 1890		199	50
Հելլենական 5%		39	—
» Մոնոբոլ		42	—
Պորտուգալական 1853		81	—
[illegible]		108	25
[illegible]		104	25
[illegible]		3	17
Այտընի երկաթուղի		12	—
[illegible]		25	315

ԲԱՐԻԶ, 13 Հոկտեմբեր

Ֆրանս. Թանձ 3%		100	50
» » 3 1/2 %		101	57
Օսմ. Թուղ. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	90
) գոց.	»	23	80
» » » Բ.	»	49	30
« « « Գ.	»	25	45
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	523	—
Օսմանիէ	»	427	50
Բանքին երկաթուղի	»	101	—
Օսմ. Ծխախոտ	»	509	—
Օսմ. Ռէժի	»	310	—
Եգիպտական Փիւրք 4%	»	481	50
Իտալական Լէնտ		97	—
[illegible]	»	99	35
[illegible]	»	79	—
[illegible]	»	78	75
[illegible]	»	25	135
[illegible]	»	—	3

ՊԷՐԼԻՆ, 13 Հոկտեմբեր

[illegible]	»	216	35
Բանքին երկաթուղի	»	99	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	98	—
Փ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՎԻԷՆՆԱ, 13 Հոկտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	239	20
Բանքին երկաթուղի	»	93	25
Օսմ, Ռէժի	»	274	—

ՀԱՐԻՒՐ ԱՑԵՑՈՄՍ, տասը ղրուշ արժէքով, եւեք ղրուշի միայն կը պատրաստուին ԽՐԻՍԹԻՏԻՍ տպարանին մէջ Ղալաթիա, Վոյվոտա եթէ ԹՈՒԷՔԼ սնկառի Թուղթէն քսան կողքեր ներկայացուին։
3—5

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի շահանէնէ միւպայեա օլունաճագ օլան էլլի պին գըլէ աթիգ գասըա քէրէբ իլէ ճէդ վէ ֆօթին վէ գօնտուրանըն միւնագասասընա միւպաշէրէթ օլունտուղընտան իչպու Թէշրինի էվվէլին տօգուզընճը սալը կիւնի գարարը էվվէլի վէ օթուզընճը բէնճշէնպէհ կիւնիւէ խիւզատ իւչ թէնզիլաթ գա պուլ իտիլէճէք գարարը գաթիէսի իճրա գըլընաճագը ճիհէթլէ իթա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աք ճէսինի վէ եա միւթէպեր քէֆալէթ նամէի միւսթասհապեն եեվմը մէզ քիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գա տար Խազինէի ճէլիլէի միւչարիւլէ հաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 1 Թէշրինի էվվէլ սէնէ 317

1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի շահանէ միւպայեա օլունաճագ Ամասիա Լիւրինէ պամեալըը իլէ հէթմիշ պին գըլէ ֆասուլեանըն միւնագասասընա պաշլանըլտըղընտան իթ թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթը ա ճէսինի վէ եա միւթէպեր քէֆալէ նամէի միւսթասհապեն Խազինէի ճ լիլէի միւշարիւլէյհաեա կէլմէլէրի իլ օլունուր։

Ֆի 30 էյլուլ 317

2—3

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

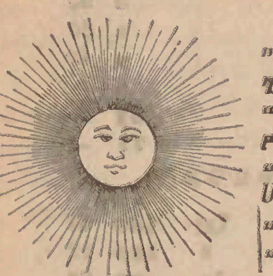

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները խիստ հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան ծանօթացուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է առիկա իր տեսակին մէջ։ Ստուգապէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի տղոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և [illegible] բորբոքման և քաղցկեղի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքեալ ուռերը, ուռոյցքը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյր (սրսմա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յօդացաւը, մկնցուցքը (tic), յօդակապերու ակարութիւնը, կեղանկը (մարխա), ճմլուածները, ճաքուածքները, ճեղքուածքները, արիւնեռութիւնը, ցուրտէն առաջ եկած ճաքուածքները, վէրքերը, ուռած եւ սեւցած աչքերը, մորթախտը, մատնաշուրքը, վարդախտի հետքերը, մորթային հետքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին աչքի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Միշտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հնացեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք։ Ճերմակութիւն (աղջրկան), օձացու (երկանքը), սրբին (բէմբէյի) բորոտութիւն, փոքր այտուցներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն. եւն.։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 շիլին 6 բէնս։ Այս սպեղանիէն յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն գամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Գ. Խամբոս Բաբուանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Չինլի Թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-96։

ՑՈՔԹԷՕՐ Յ. ԱՐԱԳԵԱՆ
Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի
Իսթիքլալ փողոց, Բերա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ֆ. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբանտ։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Ենեօսի նման զզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդյէօնեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԳՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԳՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէ և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504 51—56

VIN DE BUGEAUD
TONI NUTRITIF AU QUINQUINA ET AU CACAO

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻ
ԿՈՐՈՎԻՉ, ՍՆՆԴԱՐԱՐ, ՇԻՆՈՒԱԾ ՔԻՆՔԻՆԱՅՈՎ ԵՒ ՔԱՔԱՕՅՈՎ

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻՆ կորովիչ դեղերու էն հաճելին և էն լաւն է։ Բովանդակ աշխարհի բժշկական հեղինակութիւնները զայն կը յանձնարարեն անարիւնութեան, քլօռօզի, ամէն տեսակ տենդերու, ջղային նիւանդութեանց, ստամոքսի նիւանդութեանց և նորաբոյժ վիճակի համար։

ՊԻՒԺՕՅԻ ԳԻՆԻՆ կը գտնուի բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ։

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ. — P. LEBEAULT & Cie, 5, rue Bourg-l'Abbé, PARIS.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէշթա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարելու գումարներ	Երաշխաւորութեան գումարներ	Ապահովագրելու գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,[illegible]3[illegible],390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահարաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսաթոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Բերա, Թիւնէլի հրապարակը։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

747 17—52 Տնօրէն Արեւելքի համար Լ. ՊՕՆՏԻ

ՄԱԹԻՔՕ ՏԸ ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՎ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ

Մի միայն Բերուի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներարկում մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ առած է։ Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամէնէն յամառ միզատապները։

ՔԱՓՍԻԼ ՄԱԹԻՔՕ

Անուանելի արդիւնք սերմնահոսութեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բուեկնոյլայթ խէժի քաբուլները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ԹՈՄԱՍ ՑԻՒԼԵՍԸՆ
[illegible]
[illegible] Հայլ, Դ. [illegible] և Օփերայի

Նաւուն	Թոնօ	Նաւուն	Թոնօ	Նաւուն	Թոնօ	Նաւուն	Թոնօ	Նաւուն	Թոնօ
[illegible]	1089	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	128
[illegible]	3607	[illegible]	2908	[illegible]	1695	[illegible]	2278	[illegible]	1112
[illegible]	1541	[illegible]	892	[illegible]	775	[illegible]	2703	[illegible]	3785
[illegible]	3377	[illegible]	4841	[illegible]	1521	[illegible]	3587	[illegible]	1193
[illegible]	1833	[illegible]	987	[illegible]	2730	[illegible]	1057	[illegible]	1309
[illegible]	1364	[illegible]	2583	[illegible]	2500	[illegible]	1735	[illegible]	1322
[illegible]	1073	[illegible]	1712	[illegible]	595	[illegible]	2449	[illegible]	1548
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2254	[illegible]	1082	[illegible]	3837
[illegible]	4431	[illegible]	2454	[illegible]	5540	[illegible]	4155	[illegible]	1473
[illegible]	1671	[illegible]	1550	[illegible]	1030	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1837	[illegible]	1341	[illegible]	1062	[illegible]	1535	[illegible]	2659
[illegible]	1344	[illegible]	954	[illegible]	3207	[illegible]	1537	[illegible]	1974
[illegible]	1093	[illegible]	1838	[illegible]	1700	[illegible]	310	[illegible]	1303
[illegible]	3739	[illegible]	849	[illegible]	1052	[illegible]	2329	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1884	[illegible]	4583	[illegible]	3277	[illegible]	1602	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3697	[illegible]	3050	[illegible]	1642	[illegible]	1518	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4335	[illegible]	1342	[illegible]	2121	[illegible]	1782		

Քիօ շոգենաւը, նաւապետ Եընկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպուած և Օտեսա ուղեւորած է։

Իսկիօ շոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 21ին։

Հօրաշիօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով պիտի մեկնի Հըլէն ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալ Ծ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՔԻՏՕ
Թ. 23—24, [illegible] խան, Ղալաթիա 37

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան պաշտօնը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — [illegible].

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր
1898 ի հասոյթը	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 »

Ընկերութեան ճիւղ ի Կ. Պոլիս
Ղալաթիա, [illegible]
Ա. ՀԻՐՄԻՒՔ
([illegible])
Ընդհ. Գործակալ Թիւրքիոյ համար
[illegible] 524

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Սանճի զառեչուտան վրայի յարկը, ճիշդ Ձրպուճէեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ [illegible] ցաւած ատամները մէկ անգամէն կը լեցնեն։ ցաւով քաշելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորանշեր ակռաներ, ոսկէ, [illegible] և [illegible] [illegible], առանց [illegible] հանելու, [illegible]։

[illegible]

Ծ. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (միայն կէս օր) [illegible] ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) [illegible]։

Ծանօթ.—[illegible] !! 187

HUILE DE HOGG

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Յայտնի է թէ մորիւ ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ճերմակը ո'րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (էրիկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Գ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնորսներ ունի, ուր մորիւ ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը անապակ անատութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն և Բարիզի Իւնիօն տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալու։ Հօկի մորիւ ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիկլիօն Բարիզ։

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տրուելու ալ կատարուի. նմանապէս ո՛ և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Մերբէկճեան փողոց, [illegible] խան թիւ 4։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։ Քննիչ գործակալութեան Ա. ԿԻՒՐՃԵԱՆ։

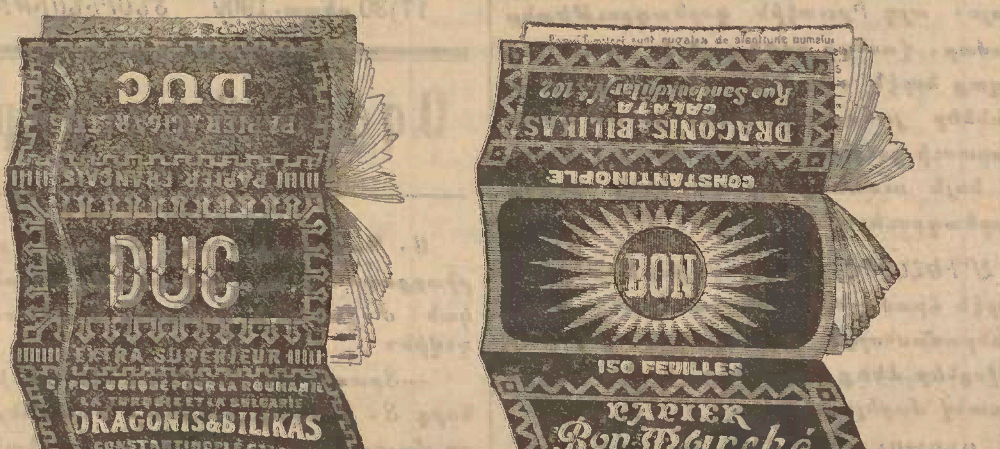

Եթէ ամէն առթիւ կը ջանաք ձեր առողջութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն ըրէք որ ձեր գործածած սիկառի թուղթերն եւս առողջապահիկ ըլլան։ ՏԻՒՔ և ՊՕՆ և ՃԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ սիկառի ընտիր թուղթերը ջերմագէս կը յանձնարարուին, առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։ 35—52

COMP 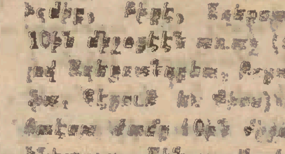 RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Տարբերուած երթեւեկութիւնք

Դշ. 2.15 Օտեսա ժամը 4էն յետ միջօրէի
Գշ. 3.16 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10էն միջօրէէն առաջ ([illegible])
Եշ. 4.17 Օտեսա ժամը 10էն միջօրէէն առաջ
Եշ. 4.17 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, [illegible] ժամը 4էն յետ միջօրէի
Ուրբ. 5/18 Օտեսա ժամը 4էն յետ միջօրէի

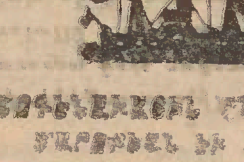

[illegible]
[illegible]
Դ. [illegible] ԵՒ ԸՆԿ.
[illegible]

Հոկտ. 22ին Մինկրէլի, Մարսիլիայէն։
[illegible]
Հոկտ. 15ին Ռումէնի, ուղ. Մարսիլիա։
» 23ին Մինկրէլի, Անտ. եղեաք։
[illegible]
[illegible] 345 ֆրանք [illegible]
175 ֆրանք. [illegible]
[illegible]
518 Բ. [illegible]

[illegible]

— 3 —

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԲԱՐԵՍԻՐՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ա.

ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ

Ս. Գրքին մէջ վերջնականօրէն այնչափ հեղինակութեամբ գրուած ոսկեղէն կանոնը հաշակուած է երկրագնդիս բոլոր կէտերուն վրայ. «Զոր ինչ կամիք զի արասցեն ձեզ մարդիկ, ա՛յնպէս արասջիք և դուք նոցա»։

Ամէն ինչ կը կայանայ այս խօսքին մէջ, որ միակ խարիսխն է բարոյականի. ասկէ դուրս՝ ոչինչ կայ։ Եթէ, յորմէ հետէ աշխարհ գոյութիւն ունի, եթէ մանաւանդ յորմէ հետէ քրիստոնէութիւնը բնական մարդը բարոյական մարդու դարձուցած է, այս պատուէրը լաւ ըմբռնուած ըլլար ու հետզհետէ գործադրուած, կատարելութեան լաւ ճամբուն մէջ պիտի ըլլայինք։ Պէտք է գիտնալ սակայն թէ երբեք մինչեւ հոն հասած չենք։ Այսու հանդերձ յառաջդիմութիւնն ամէն օր պիտի կատարուէր, եթէ իւրաքանչիւր ոք աշխատէր իր մասին—ո՛րչափ և փոքր ըլլար այս մասը—ընդհանուր բարւոքումին։ Ամբողջ դարերու տեւողութեամբ միլիոնաւոր մարդեր քարեր կուտակած են մայր եկեղեցիներ կանգնելու համար. բարոյականին շէնքն ալ պարտի բարձրանալ ամէնուն ջանքերէն։ Ես ըսի ինչ որ գիտեմ, ինչ որ կը կարծեմ, ինչ որ սորված եմ մարդերու հետ շփում ունենալով։ Թո՛ղ ուրիշները, մանաւանդ աւելի հեղինակութեան տէր եղողները, ձայնակցին ինծի, ու թերեւս բարիք մը արձագանգ գտնէ առով։

ՆԱՄԱԿ Բ.

ԲԱՐԻՔ

Բարի՛ք։ Ո՛րքան մարդիկ պիտի ժպտին այս բառը լսելով։ Բարիք, տեսականին մէջ, զուտ շահագիտական տեսակէտով ու իբր նիւթ գիտնական քննախօսութեան, կ'ընդունիմ։ Բայց բարիքը գործնականին մէջ, բուն իսկ բարիքը մարդոց մէջէն, չեմ հաւատար։

Ստոյգ է որ յաճախ կրկնուած է ինծի թէ իւրաքանչիւր ոք ի՛ր անձին վրայ կը խորհի, շատ քիչ անգամ՝ ուրիշներուն վրայ, ու երբ ուրիշնե՛րը կը թուին զբաղեցնել մեր միտքը, պէտք է ընդունիլ իրողութիւնը, վասն զի խնդիրը հոս է, անհերքելի ու անվիճելի, բայց [illegible] պէտք չէ [illegible] ծագումը, վասն զի սուր մէջ կարելի պիտի ըլլար գտնել անխուսափելիօրէն կեղծաւորութիւն մը կամ ամօթ մը։ Այս մտածումով է որ ԺԸ. դարու մատենագիր մը ըսած է մեզ. «Եթէ բարիք գործէք, հոգ տարէք գէշ շարժառիթ մը վերագրել անոր. ա՛յս է միակ միջոցը հաւատացնելու»։ Հօֆման, Զարմանահրաշ վէպերուն հեղինակն ալ, ա՛յն համոզումն ունէր թէ չարիքը միշտ կը պահուըտի բարիքին ետեւը. «Սատանան, կ'ըսէր, ամէն բանի վրայ կը դնէ իր պոչը»։

Պատրանք կրելու տարիքին մէջ չեմ այլ եւս, տեսայ իմ անուրջներս չարին յօդս ցնդիլը, և սակայն մարդկութեան մասին բարձրագոյն կարծիք մը վերապահեցի ինծի. եւ երբ անոնց նշան չեմ նըկատեր այդ [illegible]. եւ համոզուած եմ թէ մենք կատարելագործելի ենք, ու այն անխախտ վստահութեամբ տոգորուած եմ, թէ կեցած են ու կան այնպիսի մարդեր՝ որոնք բարիքը կը գործեն բարիքին համար, ուրիշ բան չփնտռելով բարի գործի մը մէջ՝ բայց եթէ զայն գործած ըլլալու հաճոյքը։ Պիտի տարակուիք թէ տարիքս ալ բարի գործն անձին վերագրելու կերպ մըն է։ Ի՛նչ փոյթ, եթէ իմ փառասիրութիւնս աղէկ անդին չանցնիր, թո՛ղ բոլոր մարդիկ բարիք գործեն այս կերպով, ու իմ իղձերս պիտի պսակուին։

Բարոյացնել, այսինքն՝ բարւոքել մարդիկը, կը նշանակէ անշահախնդիր ընել զանոնք, կը նշանակէ բարձրագոյն ուղղութիւն մը տալ անոնց բնազդներուն, կը նշանակէ մտադրութեան ընել անոնց թէ ի՛նչպիսի տարրերէ կը բաղկանայ միակ անապական, անխառն երջանկութիւնը։ Մարդկային [illegible]՝ որ է մեր բոլոր սխալներուն աղբիւրը, կեանքի մէջ մի վայրկեանին մէջ կը յայտնուի ա՛յն եռանդով՝ որ զմեզ կը մղէ գոհացում տալու մեր կիրքերուն, մեր ցանկութիւններուն, մեր շահերուն։ Կորզեցէ՛ք մարդէն իր այս առանձնայատուկ մտապաշտումը, անոր տեղ դրէք՝ մեծ չափով՝ ուրիշներուն օգտակար ըլլալու փափաքը, պէտքը, և անհրաժեշտ [illegible] պիտի իրագործուի։ Զայն պիտի ընէք զգայուն, ներողամիտ, նպաստամատոյց, ու —սա՛ նաև՝ զայն միանգամ ընդ միշտ անկեղծ ընելու համար—երջանիկ մարդ մը։ (*) Ո՛չ մէկ բարեմասնութիւն այնչափ անհրաժեշտ է մեր երջանկութեան՝ որչափ բարեսրտութիւնը։

«Սիրել, ըսած է Լոյպնից, կը նշանակէ բերկրիլ ուրիշներուն բարօրութեան վրայ, կամ որ նոյն է, իրե՛նը համարել զայն»։

Շատ մարդիկ կը պնդեն թէ բարիք գործելու առիթները յաճախադէպ չեն։ Ֆենելոն նախատեսելով այս առարկութիւնը, ըսած է. «Հազուադէպ են թողրել այդ առիթները, կը նշանակէ անգիտանալ բարեսրտութիւնը»։ Նա գիտէր որ մենք կ'ապրինք մանաւանդ գծուած իրերու աշխարհին մէջ, ու հոն իւրաքանչիւրին համար կ'ընդունելի է մէկէ աւելի միջոց իր հանոյակատարութիւնն ու բարեշնորհութիւնն ի գործ դնելու։ «Եթէ մէկը յաճախ կարող չըլլար մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցանելու, չի կայ օր՝ ուր չկարենայ բարւոքել իր համասեռներէն մէկուն կացութիւնը։ Ընկերութեան մէջ, բարեգործելու փափաքը՝ որ կը գրգռանցէ ամէն փափաք, ընտանիքի մէջ, հեզաբարոյութիւնը՝ որ խաղաղութիւն առաջ կը բերէ, ինչպէս և իմաստութիւնը՝ որ յաւրաւէ կը պահէ խաղաղութիւնը, սպասաւորներու հետ, այնպիսի քաղցր ու բանաւոր վարմունք մը՝ որ ծառայութեան տհաճութիւնները կ'ամոքեցնէ՝ ստորադասութիւնն անխախտ պահելով հանդերձ. յետոյ, խրատներ տալ անոնց՝ որոնք պէտք ունին, հանդուրժել մոռացկոտութիւն մը, ամոքել վիշտ մը, անհատ պատկերացուցինք այն բազմապատիկ խնամքները՝ որոնց առիթը կը ներկայանայ ամէն վայրկեան և որոնցմով կարելի է զբաղիլ կեանքի մէջ ամէն ժամ։ Ճշմարտապէս, այս միայն բարեսրտութեան լրացումն է, բայց միթէ լաւ չէ՞ ընել պզտիկ տեղ չթողուլ ու միշտ գործունէութեան մէջ պահել ինքզինքը։ Կը համարձակիմ վստահեցնել թէ յօգուտ մեր նմաններուն ուղղուած այսպիսի գործունէութեան մը մէջ կը կայանայ միշտ բերկրանք զգալու բուն գաղտնիքը, քանզի երբ մարդ կ'իրացնէ ուրիշներուն բերկրանքը, կ'ը նշանակէ թէ նա մէկէ աւելի հոգիով օժտուած է։

Ապրի՛նք ուրեմն հնար է բարեսիրտ մարդուն այս ընթացիկ բարեսրտութեամբ։ Արդարեւ, գործօղութեան այս համեստ ասպարէզին մէջ, մեծագործ գործեր չպիտի փայլին, բայց միթէ դիւրին իրապէս անհրաժե՞շտ է երջանկութեան համար, ու ո՞վ գիտէ թէ մեր կեանքին մէջ տեղի պիտի ունենայ երբեք դիւցազնական գործ մը։ Ականաւոր եղող մարդի՛ն միայն կը տեսնուին, կը ճանչցուին, անհատ ասկէ՝ առաջ կուգան երջանկութեան մասին մեր ունեցած սխալ գաղափարները. Մարդ չգիտէ թէ ո՛րքան գոհ սրտեր կ'ապրին ամէնէն մութ առանձնոցներուն կամ ամէնէն նուազ բարձր [illegible] մէջ։

(Շարունակելի)

(*) Իրաւամբ, հնաձեւ ոճ մը դարձած է ըսել. «[illegible] մը պէս երջանիկ»։ Հնաձեւ ոճ մը պիտի դառնայ ըսել, «Հարուստ մը պէս երջանիկ»։ Բայց միշտ պիտի ըսուի, «Պարտաճանաչ մարդու մը պէս երջանիկ, ընտանեսէր մարդու մը պէս երջանիկ, բարեգործ մարդու մը պէս երջանիկ, անկաշկանդ մարդու մը մէջ երջանիկ»։ Ա. Տը Կասպարէն։